

Національний університет «Острозька академія»
Факультет романо-германських мов
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему:

**Засоби створення мовленнєвої портретної характеристики
головних персонажів у романі Френсіса Скотта Фіцджеральда
«Великий Гетсбі»**

Виконала: студентка VI курсу, групи ЗМА-61

спеціальності: 035 Філологія

спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

Павлюк Тетяна Олександрівна

Керівник _____ П'янківська І.В. _____
(прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол № ____ від “__” _____ 2021 р.
Зав.кафедри _____ Анатолій ХУДОЛІЙ

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Фіцджеральд та його особливий стиль створення мовної особистості літературних персонажів.....	9
1.1 Роман «Великий Гетсбі» Френсіса Скота Фіцджеральда як відображення реальності 20-тих років минулого століття.....	9
1.1.1 Фіцджеральд та його особливий стиль мовленнєвої поведінки, виражений через літературних героїв.....	10
1.1.2 Місце персонажів роману у реалістичному суспільстві Фіцджеральда.....	14
1.1.3 Дослідження іншими мовознавцями творчості Фіцджеральда.....	16
1.2 Поняття мовної особистості та мовного портрету у дослідженнях науковців	17
РОЗДІЛ 2. Мовленнєва характеристика головних персонажів.....	24
2.1 Особливості мовленнєвої характеристики героїв.....	24
2.2.1 Мовленнєва характеристика Дейзі.....	26
2.2.2 Мовленнєва характеристика Джея Гетсбі.....	29
2.2.3 Мовленнєва характеристика Ніка.....	33
2.2. Критика роману іншими літературознавцями.....	37
РОЗДІЛ 3. Мова та мовлення як головні елементи роману.....	40

3.1 Мовлення – як засіб комунікації між головними героями.....	40
3.1.1 Мова та мовлення: спільне і відмінне.....	43
3.1.2. Основні засоби мови та мовлення, які використовуються при створенні головних героїв роману.....	48
3.1.3. Засоби мовлення, які використовують головні герої.....	54
3.2 Особливості монологів та діалогів у романі.....	61
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	73

ВСТУП

Двадцять років минулого століття стали періодом розквіту американської літератури. В Америці наступив період джазової музики та постійних вечірок, які стали натхненням для багатьох письменників. Одним із таких письменників був Френсіс Скотт Фіцджеральд. Письменник набрав популярності завдяки своєму роману «Великий Гетсбі». Цей роман розкриває усю суть американського суспільства у той період життя. Крізь призму «рожевих американських мрій» письменник намагався показати справжні реалії людей. Розкриваючи справжню сутність головних героїв свого роману Фіцджеральд хотів показати те, як захмарні мрії можуть стати в один момент лише пилом, розвіяним над руїнами колишніх сподівань.

При написанні роману Фіцджеральд використовував різноманітні засоби для створення мовленнєвої портретної характеристики головних персонажів. Сюжет книги, як і мовлення героїв роману відрізняється своєрідним стилем письменника. Фіцджеральд умів передавати нажитий власний досвід своїм героям, а також любив описувати персонажів з реальних людей. Кожного з літературних героїв письменник намагався зробити неповторним та відмінним від інших.

Використовуючи різні типи мовлення автор допомагає читачеві «проникнутись» трагедією цього роману та зрозуміти ціну «рожевих мрій». Постійні зміни монологів на діалоги, та навпаки, створюють картину постійного розвитку подій, які іноді, навіть, повертають героїв у їх минуле. Не

дарма «Великий Гетсбі» входить у сотню найкращих романів двадцятого століття. Фіцджеральд зумів до деталей описати мовлення героїв таким чином, що попри численні дослідження науковців та літературознавців, досі є певні аспекти, які ще можуть бути дослідженими.

Дослідження мовних аспектів є доволі широкими та різносторонніми. Дії роману відбуваються під час розквіту американської економіки, усієї можливої розкоші, джазу та вечірок, тому більшість діалогів ведуться навколо цих тем. Американська культура є доволі цікавою, і завдяки роману «Великий Гетсбі» окрім мовних аспектів, читач також може побачити та зрозуміти американську культуру мовлення, їх стиль ведення діалогів, а також те, як складається їх мислення. Особливу роль в романі відіграють монологи, які займають майже половину усієї книги. Усі монологи наповненні різнобарвною лексикою та стилістичними фігурами, які допомагають при дослідженні мовленнєвої портретної характеристики головних героїв.

Актуальність магістерської роботи полягає в більш детальному дослідженні мовлення головних героїв роману, а також дослідження методів, які були застосовані одним із найвидатніших американських письменників минулого століття для створення мовленнєвої характеристики.

Мета наукової роботи – послідовне дослідження мовленнєвих та стилістичних особливостей, які використовують головні герої роману «Великий Гетсбі» впродовж усієї книги. Це зумовило розв'язання таких завдань:

- 1) З'ясувати що таке мовленнєва портретна характеристика.
- 2) Проаналізувати особливий стиль письма Френсіса Фіцджеральда.
- 3) Проаналізувати дослідження попередніх науковців щодо творчості письменника.
- 4) Дослідити місце головних персонажів у романі.

5) Дати загальну характеристику поняття «мовний портрет», а також порівняти з поняттям «мовна особистість».

6) Виокремити головних героїв роману.

7) Проаналізувати мовленнєву характеристику кожного з головних персонажів.

8) Проаналізувати критику роману іншими літературознавцями.

9) Дати загальну характеристику поняттям мова та мовлення.

10) З'ясувати спільні та відмінні риси мови та мовлення.

11) Виокремити та проаналізувати головні засоби мови та мовлення у романі.

12) Дослідити засоби мовлення використанні головними героями.

13) Проаналізувати монологи та діалоги роману.

Об'єкт дослідження – роман американського письменника Френсіса Фіцджеральда «Великий Гетсбі», а також мовленнєві особливості які використовують головні герої.

Предметом дослідження є стилістичні фігури та засоби, за допомогою яких було проаналізовано мовлення головних персонажів.

Теоретичною базою при написанні магістерської роботи були праці М.О. Мендельсона, Василя Горбунова, Джеймса Олдріджа, А.І.Ревякіна, С. Г. Терминасова, Фердинан де Соссюра, В. фон Гумбольта, Сократа, О. І. Смирницького, Н. Т. Федоренка, Н. А. Дмитрієва, О. А. Мальцева, Моренець Володимира, І. С. Гнатюк та інших науковців.

У роботі комплексно застосовувалися різні за характером прийоми літературного аналізу.

1) **Біографічний аналіз** – дав змогу розглянути біографію письменника та зрозуміти його стиль письма, а також яку роль відіграють особисті переживання письменника при роботі над романом.

- 2) **Порівняльний аналіз** – за його допомогою було здійснено порівняння різних художніх та стилістичних фігур мовлення та мови.
- 3) **Структурний аналіз** – був використаний з метою дослідження структури роману.
- 4) **Тендерний аналіз** – допоміг у дослідженні мовлення головних героїв, та визначення ставлення до різних речей чоловічими персонажами та жіночими. Також допоміг при розгляді переходу монологу в діалог.
- 5) **Контекстуальний аналіз** – був використаний для опису епохи, а також передумов написання роману.
- 6) **Метод аналізу психологічного типу персонажів** – дав змогу проаналізувати особливості характеру головних персонажів роману.
- 7) **Психологічний аналіз** – був використаний для дослідження роботи критиків над романом «Великий Гетсбі», та який психологічний вплив мав роман на критиків та літературознавців.

Практична значимість дослідження полягає у тому, що результат дослідження можна використовувати при поглибленому вивченні роману «Великий Гетсбі», життя Френсіса Фіцджеральда і його стилю письма, а також при вивченні стилістичних фігур та мовлення головних героїв роману. Потрібно додати, що дослідження можуть бути використаними під час підготовки семінарських курсів зарубіжної літератури в університетах, а також на уроках літератури.

Джерелом матеріалу дослідження є роман Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, основної частини – трьох розділів, загальних висновків та списку використаної літератури.

У *вступі* викладено основні теоретичні засади дослідження, обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, сформульовано завдання, об'єкт та предмет дослідження, вказані основні методи, зазначено теоретичну базу роботи, коротко охарактеризовано структуру наукового дослідження.

У *першому розділі* подано загальну характеристику роману «Великий Гетсбі» а також життя Френсіса Скотта Фіцджеральда. Охарактеризовано особливості стилю письма Фіцджеральда. Також проаналізовано та порівняно поняття «мовна особистість» та «мовний портрет».

У *другому розділі* магістерської роботи висвітлено аналіз мовленнєвої характеристики кожного з головних героїв та проведено аналіз критики роману літературознавцями. У другому розділі також проведено загальний аналіз поняття «мовленнєва характеристика».

У *третьому розділі* подано порівняльну характеристику мови та мовлення. А також, проаналізовано основні засоби мовлення персонажів. Висвітлено загальну характеристику монологів та діалогів, а ще проаналізовано їх важливість у романі.

У *висновках* здійснено узагальнення вирішених завдань та досягнутої мети, сформульованих у вступі.

У *списку використаної літератури* подано праці, на основі яких було проведено дослідження. Список літератури складається з 68 позицій.

РОЗДІЛ 1. Фіцджеральд та його особливий стиль створення мовної особистості літературних персонажів.

1.1 Роман «Великий Гетсбі» Френсіса Скота Фіцджеральда як відображення реальності 20-тих років минулого століття.

У двадцятому столітті американська література мала як стрімкі підйоми, так і швидкі падіння, але саме у двадцятих роках почався її розквіт. Саме у цей період світ дізнався про таких неймовірно талановитих письменників як Е. Хемінгуей, Ш. Андерсон, У. Сінклер і звичайно ж це був час для розквіту для Френсіса Скота Фіцджеральда. Соціальні умови того часу дали поштовх, щоб творити та писати. Теми кохання, розкоші, війни та самопожертви – усі теми швидко і легко сприймалися тогочасним читачем. Пройшло вже століття, а ми й досі захоплюємось творами того часу, перечитуємо їх та переказуємо, знімаємо по мотивах цих книг оscarоносні

фільми і дивуємось актуальністю деяких творів у сучасному світі.

Попри розквіт американської літератури двадцятих років, все ж були люди, які не вірили в ідеальну картину Америки та «американську мрію». Таких людей називали письменники-реалісти, і вони чітко усвідомлювали що найбагатша країна світу не є такою ж красивою з середини, якою хоче бути ззовні. До прикладу, одним із таких письменників був Т. Драйзер який написав «Американську трагедію», яка стала яскравим прикладом того у що вірили письменники-реалісти.

Все ж, не зважаючи на погані моменти тогочасного соціального життя, заведено вважати що двадцяті роки таки стали часом розквіту американської літератури і прославили її далеко за океанами. Центральною тематикою усіх творів став Голлівуд. Нова мода з'явилась не лише в літературі, почала змінюватись мода на зачіски та одяг, на макіяж та навіть поведінку. Усе це також вплинуло на стиль написання романів. В деяких літературних творах почали вводити цю нову моду описуючи її у своїх романах, вводячи помалу у свої теми та створюючи образи розкішних жінок періоду розквіту Америки.

У той час розвивався та творив Френсіс Скот Фіцджеральд – письменник, який писав у період розпалу вечірок та веселощів серед американців. Цей період й досі згадується як особливо вдалий та веселий період в історії Сполучених Штатів. Саме в такі «буремні двадцяті», коли уся американська молодь відривалась на повну, Фіцджеральд створив свій один із найкращих та найвидатніших романів «Великий Гетсбі». У своєму романі автор хотів передати всю атмосферу того часу і я змушена визнати що йому це вдалось. Опис вечірок, одягу та навіть діалогів героїв чітко передає двадцяте століття «вільної» Америки та вимальовує в уяві різнобарвну картину того часу. [42]

У «Великому Гетсбі» є чимало персонажів, але все ж є троє головних –

це Дейзі Б'юкенен, Нік Карравей та Джей Гетсбі. Герої з різних прошарків суспільства, різних характерів та типу мовлення. Кожен з них є сформованою особистістю зі своїм стилем вести розмову. Я вважаю, що автор дуже вміло підібрав персонажів для того, щоб через них розкрити усю сутність американського мислення та поведінки того часу.

Література Америки двадцятих років двадцятого століття дуже різнобарвна та цікава. Кожен другий роман містив у собі відсилки до американської мрії – щасливе безтурботне життя та майбутнє. Такі ж самі відсилки має і книга «Великий Гетсбі». Основна лінія яка йде через усю книгу – це лінія кохання разом із веселощами, випивкою та розкішшю. Роман, який був написаний сто років тому і досі залишається актуальним та відгукується у серцях тисячі читачів. Написати літературний твір який будуть знати та любити нащадки, це було одним із важливих завдань Фіцджеральда, яке він успішно втілював в життя.[48]

1.1.1. Фіцджеральд та його особливий стиль мовлення своєї поведінки, виражений через літературних героїв. Френсіс Скот Фіцджеральд вважається одним з найвидатніших американських письменників двадцятого століття. Проте, йому прийшлося пережити чимало падінь та злетів перед тим як стати відомим. Народився майбутній письменник у незаможній сім'ї, в письменника завжди був страх залишатись бідним до кінця своїх днів, тому це стало поштовхом до написання романів. При житті Френсіс не став сильно відомим, але після його смерті книги почали стрімко розкуповуватись з полиць магазинів. Купити книгу Фіцджеральда стало чимось на рівні престижного та модного. [43]

Не дивлячись на любов юнака до спорту, писати він почав ще в ранні роки, мати письменника дуже підтримувала його в цьому і заохочувала.

Впродовж усього життя це натхнення до написання залишалось із Фіцджеральдом, і не важливо де він був, чи то в університеті, чи на військовій службі, в середині у письменника жила жага до романів. Попри усю любов до мистецтва, друкарні відмовлялись від співпраці, що дуже сильно засмучувало майбутнього відомого письменника.

За словами самого письменника йому відмовили більше ніж 122 разів перед тим як він, поїхавши до батьків, переробив один зі своїх романів «Романтичний егоїст». Його старання не були марними і вже у 1920 році деякі книги все ж принесли автору бажану популярність, а з популярністю прийшли і гроші.

Двадцять років стали часом злету популярності письменника. З того часу популярність лише зростала, справи пішли в гору і Фіцджеральд піднявся на так званий літературний Олімп. Далі був роман «Прекрасні й приречені», збірки новел «Відпущення гріхів», а також «Казки століття джазу». Однак, незважаючи на популярність цих творів, найвидатнішим романом все ж став «Великий Гетсбі». [68]

У Романі «Великий Гетсбі» автор більш детально розповідає нам про «Американську мрію», яка на той час була провідною темою американських романів. Першочергова назва роману мала бути «Серед мільйонерів та сміттєзвалищ» і ця назва дуже б чітко окреслювала усю суть роману, відразу ж поділяючи суспільні класи про що буде йти мова у книзі, але потім автор змінив свою думку висунувши наперед головного героя книги.

В романі «Великий Гетсбі» Фіцджеральду ідеально вдалось показати ось це поєднання між вознесенням мрії та її краху. Ми чітко бачимо припідняття ідеалів головних героїв, а особливо самого Гетсбі, і те як швидко уся ідеальна картинка може розвалитись.

Трохи згодом Фіцджеральд писав, що насправді прототипом до цього

роману став його добрий знайомий з Міннесоти і романтична історія, яка була пов'язана з цим знайомим. Коли Френсіс гадав над історією його наступної книги на думку спала саме ось та історія його знайомого, яка прийшла до вподоби і ідея для нової книги швидко з'явилась в голові у автора. [43]

Завдяки образу Гетсбі автор зміг зобразити ставлення тогочасного суспільства до багатих людей, а також до людей які не мають грошей. До тих які зайняли у світі найкращі місця і тих хто не має навіть даху над головою. Протиставлення двох світів – багатих та бідних. Порівняння людей цих двох світів в тому як вони живуть, одягаються та навіть поведуться, Фіцджеральд вирішив дати чітку межу цьому та описати якомога скрупульозніше все до найменших деталей. Попри все, письменник розумів наскільки сильний рівень розбещеності був присутнім серед вищих соціальних класів людей. Френсіс розумів що читач має побачити те, що довіряти таким людям не можливо, у них інші думки та наміри, вони ведуть інший спосіб життя який можуть зрозуміти лише подібні їм самим.

Фіцджеральд розумів і знав обидві сторони життя. В дитинстві його сім'я ледь зводила кінці з кінцями, але пізніше завдяки своїй творчості письменник дізнався, що таке справжні великі гроші. Дві сторони світів, дві сторони життя, які можуть бути в однієї і тієї ж людини, це те, що хотів показати нам Фіцджеральд у своєму романі. [60]

Сам письменник зізнається, що будучи більшу частину свого життя бідним, його завжди їла заздрість, коли він бачив що діти багатіїв могли собі дозволити те, що не міг купити він. Ця злість та заздрість їла його до кінця його днів і автор казав, що так і не пробачив багатим людям їхню зухвалість та зарозумілість. Фіцджеральд зізнається що ця злість відбилась також на усього його житті та навіть творчості.

Душа кожної творчої людини є тендітною. В душі у Фіцджеральда був конфлікт двох зовсім несхожих та протилежних стихій. Перша – це була його мрійливість, часом наївність і романтичність. Друга його сторона була схильна до практицизму плазуванні перед багатством. Успіх йому подобався, він його надихав, розправляв крила, багатий світ манив. Фіцджеральд розумів, що «Американська мрія» не є такою ідеальною, він бачив всю трагедію та проблему цього. Тому, письменник намагався передати ось це розуміння трагічного у своєму романі. Показати надламану американську мрію він зумів в особі головних героїв. Тому ми й можемо побачити, що їхні долі не є щасливими, навпаки, тут ми бачимо трагічний характер долі.

Фіцджеральд у своїх роботах хотів розвіяти міф про те що процвітання відбувається абсолютно у кожного в процвітаючій Америці. Через свої романи письменник хотів показати наскільки важко підійматися догори в американському суспільстві. На мою думку, роман «Великий Гетсбі» став прекрасним творінням, яке відкрило і показало світу особливий стиль та художній метод Фіцджеральда.

Письменник також досягнув успіху і в прозі. Він умів настільки вдало писати ліричну прозу, що у читачів захоплювало подих і кожен з них з нетерпінням чекав на продовження. Фіцджеральд умів тонко описувати предмети таким чином, що не відразу можна зрозуміти що буде далі, і це також мало певний вплив на читача. [43]

В романі «Великий Гетсбі» письменник зумів дуже влучно і тонко переплести ліричні стихії з сатиричними таким чином, що вони, естетично поєднавшись, повстали як непереривна та єдина картина цілісності. За такі неочікувані повороти подій його й любили читачі.

Трохи згодом письменник намагався писати як і романи, які мали в собі підводні камені, так і більш легше та смішне. Проте, не зважаючи на жанр, чи

то роман, чи проза, через свої романи Фіцджеральд намагався передати усю правду, висловитись про свої справжні думки та погляди на речі та обставини.

Останні роки життя письменника були достатньо хорошими для його творчості. Ці роки були плідними настільки, що письменник написав більше ніж 50 оповідань. Проте, були і погані новини. Фіцджеральд сповідався, що зможе видати свої твори, але йому не вдалось опублікувати половину з них. Не усі його сучасники розуміли та поділяли переконань Фіцджеральда, дехто вважав, що його ідея показати неідеальну сторону Америки є безглуздом рішенням. Бувши не зрозумілим для сучасників, Фіцджеральд почував себе самотнім та покинутим.

Перед смертю Фіцджеральд почав писати роман «Останній Магнат», проте він не встиг його закінчити. У цьому романі письменник розповідав про спостереження які зробив будучи в Голлівуді. Помер видатний письменник в 1940 році від серцевого нападу. [60]

Фіцджеральд був тонкою натурою яка вірила в те що про правду потрібно говорити, правду потрібно показувати. Він любив передавати та розкривати різні важливі теми через своїх літературних героїв, і дуже вміло це робив. Це письменник який завжди буде жити в своїх творах, його завжди будуть пам'ятати, тому що такого митця не можливо забути!

1.1.2. Місце персонажів роману у реалістичному суспільстві Фіцджеральда. Кожна книга, незалежно від жанру, має головних героїв, а також другорядних та тих про яких лише частково згадується. Головні герої роману «Великий Гетсбі» це Нік Карравей, Дейзі Б'юкенен та Джей Гетсбі. Також у романі є декілька другорядних, але все ж важливих персонажа, які відіграють велику роль у книзі. За допомогою усіх героїв твориться історія.

Іноді без одного, навіть епізодичного героя, історія була неможливою, або ж не повною. Я вважаю що у книзі, як і в житті, не можна сказати що хтось чи щось є випадковим, тому що як вже давно відомо випадковостей у нашому житті не буває. [61]

Тим не менш, у кожній книзі легко виокремити головних героїв посеред інших персонажів. Про їхнє життя зазвичай ми знаємо найбільше фактів, про них найчастіше нам розповідають, ну і звичайно ж, у них найбільше слів у книзі. В книзі «Великий Гетсбі» є три основних головних героїв: Нік Карравей, Дейзі Б'юкенен та звичайно ж сам великий Гетсбі, або ж офіційно Джей Гетсбі.

Найголовнішим героєм цього роману є Нік Карравей, з ним ми й знайомимось на початку цієї історії, він стає оповідачем усього що відбувається навколо. Нік розповідає нам не лише про життя героїв, а й про їхні емоції та переживання. Стає провідником читача продовж усієї книги. Саме завдяки Ніку інші головні герої (Гетсбі та Дейзі) мали змогу зустрітись знову через багато років. Нік – троюрідний брат Дейзі, з яким вони багато років не бачились і який випадковим чином оселився неподалік дому того самого великого Гетсбі, про якого ходило чимало слухів серед багатих та заможних людей. Саме Нік залишиться справжнім другом Гетсбі до останніх його хвилин життя.

Дейзі Б'юкенен – представниця золотої американської молоді того часу. Жінка заради якої Гетсбі повернувся у місто та поселився на іншому березі від дому Дейзі, для того, щоб бути ближче до коханої та слідкувати за її життям. Вона не відрізняється особливим складом розуму, хоча і є досить красивою. Це жінка, яка не в змозі прийняти самостійно рішення, не знає що таке бідність, а ще пробачає усі зради свого законного чоловіка знаючи про них. Інфантильна, не щаслива та наївна – це все про Дейзі Б'юкенен.

Найголовніший герой роману це Джей Гетсбі. Молодий та багатий юнак, який щотижня влаштовує пишні вечірки у своєму величезному маєтку, в очікуванні, що одного дня до нього прийде його кохана Дейзі. Попри усе багатство відчуває себе нещасливим та самотнім. Нік описував його як постійно задуманого та загадкового. Гетсбі приховує від усіх своє минуле, не відкриває своєї душі та мало з ким починає вести розмову. У ньому є якась загадка, яку він не дозволяє нікому знайти і зрозуміти. Доля Джей Гетсбі є досить складною, про його минуле життя та почуття допомагає нам дізнатись його друг Нік. Усім навколо здається що у Гетсбі чимало друзів, тому що під час його вечірок у домі збирається велика кількість людей. Лише наприкінці роману ми дізнаємось що насправді у Джей взагалі не було ні друзів, ні сім'ї, лише один друг Нік Карравей. У кінцевій сцені, автор підкреслює нам наскільки був самотнім той самий Великий Гетсбі показуючи що на його похорони прийшов лише один Нік. [61]

У романі «Великий Гетсбі» виокремити головних героїв не є складним завданням, їм приділено найбільше книжного часу, їхня лінія розвитку подій яскраво виражена, про їхні почуття та життя ми найбільше дізнаємось. Проте, часом, автори деяких літературних творів роблять достатньо хитро, не показуючи від початку хто є головні герої, а хто другорядні. Для того, щоб зберегти більшу інтригу автор може розповідати про своїх героїв лише натяками і в такому разі читач має сам догадуватись хто є хто. Фіцджеральд в свою ж чергу вирішив не ходити кругами та дати нам, як читачам, чітке розуміння де головні герої, а де другорядні.

1.1.3 Дослідження іншими мовознавцями творчості Фіцджеральда.

Чимало науковців досліджували життя та творчість Фіцджеральда. Один із критиків – Василь Горбунов, настільки сильно зацікавився письменником, що

випустив ціле монографічне дослідження творчості Фіцджеральда. Горбунов назвав це «Романи Френсіса Скотта Фіцджеральда». У цьому дослідженні критик розповідати усе про життя, творчість та навіть стиль письма письменника. У цій книзі, перш за все, за основу дослідження беруться саме романи Фіцджеральда. Критик захоплюється тим, як письменник вміло підбирає кожен метафору та синонім, для опису героїв та предметів. Критик стверджує що письменник мав подвійне бачення своєї книги. Горбунов каже, що, з одного боку, Фіцджеральд намагався додати чимало іронії в роман, а з другого боку, він описував героїв своєї книги таким чином, що ставлення до героїв, у читачів, постійно змінювалось. Також, епітет «великий» в назві роману для критика звучить наче насмішка, і він переконує що цей епітет не несе ніякого хорошого сенсу в романі. Дослідження критика вказують на те, що на початку своєї роботи над книгою, Фіцджеральд хотів зробити це не романом, а прологом про життя Гетсбі, але потім вирішив, що для більшої драматичності це все ж має бути роман. Критик пише, що стосовно Гетсбі письменник використовував метаморфозу, яка полягала в тому що Гетсбі намагаючись втекти в світ своїх мрій, опинився в них як в пастці. Також, Горбунов пише що письменник вміло використовує слова, для того, щоб описувати стани героїв та події. Все ж, на мою, думку, критик найбільше часу приділив для дослідження саме Гетсбі, як літературного героя, та як відображення реальності двадцятих років.[63] Ще один критик, Малкольм Каулі, в своїй статті писав, що Фіцджеральд насправді був двобічної особою. Критик переконував, що письменник мав дар одночасно, завдяки підібраним у романі словам, бути і глядачем, і учасником подій у книзі. [57]

Радянський критик — М.О. Мендельсон, описував стиль письма Фіцджеральда, а також героїв його роману. Критик запевняв, що Фіцджеральд занадто велику частину приділив темі грошей та словам які він вживає до цієї

теми. Також, йому не сподобалось в якому світлі письменник показував тогочасну молодь. Епітети, які при описі людей використовував письменник, здавались для критика не підходящими. Також, Мендельсон переконаний, що стиль письма Фіцджеральда наповнений постійним трагізмом. А також, що деякі персонажі роману, такі як Том, використовували расистські слова, які були недоречними у цьому романі. Як висновок, Мендельсон каже що завдяки стилю Фіцджеральда, і тому що він писав про Америку, можна краще зрозуміти американську культуру. А також, що ім'я письменника має згадуватись частіше, а його творчість має стати більш досліджуваною. [57]

1.2. Поняття мовної особистості та мовного портрету у дослідженнях науковців.

Почнемо з того, що мовна особистість – це індивід, який володіє сукупністю характеристик та здібностей, які зумовлюють створення та сприйняття ним текстів, які можуть відрізнятись за рівнем структурно-мовної складності. [64] Таке визначення дає нам книга Семчинської.С.В «Загальне мовознавство». Поняття «особистість» характеризує людину, яка за своє життя вже набула певного досвіду, в процесі свого розвитку та різної діяльності.

Мова завжди напряду була пов'язана з людиною, цей зв'язок є неперервним та безумовним крізь століття. З давніх-давен мова формувалась під соціум та людей, в залежності від епохи мова підлаштовувалась під обставини у яких люди жили. Мова здатна змінюватись та підлаштовуватись, люди ж в свою чергу часто видозмінювали як окремі слова, так і цілу граматику мови. Змінювалася вимова, граматика та правопис, з нею й

змінювалась мовна особливість.

Мовленнєва характеристика особистості – це особливість спілкування людини і у кожного з людей ця особливість буде відрізнятись. Мовленнєва особистість відображає багато факторів: суспільство, розвиток, навчання, тип спілкування та навіть виховання. А також це мовлення може змінюватись протягом усього життя людини, також в залежності від різних подій, які відбуваються в той чи інший період. [46]

Термін мовна особистість вперше було вжито в 1930 році мовознавцем В.В.Виноградовим, в одній із його робіт. Але саме Ю.Н. Караулов, російський лінгвіст, зробив великий внесок у вивчення мовлення та мовної особистості. У своїй книзі «Русский язык и языковая личность.» автор описав все, що стосується мови та мовної особистості. Типи, визначення, власний погляд та навіть засоби за якими ми можемо краще зрозуміти мовленнєвий портрет людини. [68] Він досліджував це мовленнєве явище, та який вплив воно має на літературу особливо. Те, яким чином слова поєднуються таким чином, щоб утворилась мовленнєва характеристика теж можна дізнатись з праць Караулова. [66]

Кравець Оксана Володимирівна, викладач в ужгородському університеті, також проводила дослідження мовної особистості. У своїй роботі вона досліджувала поняття мовної особистості, компоненти її створення, структуру та які є фактори впливу на формування мовного портрета. Мені подобається її теорія, що один із факторів впливу може бути іноземна культура. Кравець запевнює, що при вивченні іноземної мови, ми маємо ситуативний ряд дій, які допомагають нам у створенні мовної особистості. Наприклад, на при вивченні мови учень повинен уявити якусь ситуацію та описати її іншою мовою, у цьому випадку описуючи щось, та уявляючи себе кимось, учень може підібрати слова та емоції, які можуть

настільки сильно сподобатись, що стануть частиною особистості. [67]

З наукових записок острозької академії я дізналась, що К.Іванцова використовувала термін «Мовна особистість» в лінгводидактиці та психолінгвістиці. Іванцова пише, що це неймовірно важливо у зверненні до «людського чинника» у мові. Цю позицію також підтримує І.Колтуцька, яка стверджує, що всі дисципліни які пов'язані з мовою за кінцеву мету мають максимально детально описати мовну особистість.

Швейцарський лінгвіст двадцятого століття Фердинанд де Сосюр виокремив 2 основних модуси існування мови: мова та мовлення. Він був впевнений, що ці два компоненти створюють феномен людської мови. А Карл Ясперс, німецький філософ, переконував, що людина може існувати лише при умові комунікації з іншими людьми, адже комунікація є надважливою для формування саме мовної особистості.

М. Бахтін, філософ та літературознавець, висунув дуже цікаву теорію щодо реалізації мови через комунікативну функцію. Бахтін бачив текст крізь призму діалогу. Тобто його ідея полягала в тому, що людина може побачити свою зі сторони лише подивившись на іншу людину. Таким чином, розуміючи що індивід хоче залишити у своєму мовленні, а що хоче позбутись, він формує свою мовленнєву особистість, та матиме змогу реалізувати себе як частина суспільства. [68] В.Сухомлинський також висловився, що мова для людини має бути не просто набір звуків, а живим вираженням своєї особистості. Слова мають йти від серця, мають залежати від почуттів людини та мати своєрідний сенс.

Як вітчизняні, так і закордонні автори, такі як: Є.Боринштейн, С.Голик, О.Глазова, В. Махінов, Ш.Синиця та багато інших допомогли у вивченні мовної особистості. Досліджували типи, підходи та класифікації мовної характеристики. Ці класифікації мовних особливостей мають:

вербально-семантичний рівень, когнітивний рівень, прагматичний рівень, гармонійний, конфліктний тип та імпульсивний тип. Кожен тип має свою особливість, яка може бути сформована та змінитись в процесі розвитку людини. Тому кожна людина та герой книги буде відноситись до різних типів мовлення. Також, вони виокремили типи мовної особистості: за приналежністю, за частотністю та за ступенем прояву творчості. Дивлячись на дослідження цих науковців можна зрозуміти, що для кожного типу особистості буде використовуватись індивідуальна методика для розвитку та формування мовленевої особистості. А також те, що кожен індивід, в процесі формування своєї особистості, буде самостійно обирати для себе свій тип та класифікацію. [58]

Основними елементами нашої мови є словниковий запас слів та граматичні структури. Слова складаються зі звуків у слова, а потім поєднуються граматично. У кожної людини також є активний словник - слова, які використовуються найчастіше, та пасивний словник – слова, які рідко використовуються людиною. Також, можна виділити 3 типи елементів, які використовуються в мовленні. Універсальний елемент, тобто загальні слова, які використовує абсолютно кожен індивід. Другий тип це соціально-культурні, у цьому випадку слова, які використовуються для певної групи людей, яких може об'єднувати соціальна позиція, професійна діяльність, гендер або ж навіть вік. Третій тип це індивідуальні, це може бути типовим для тих осіб, які відображають свою унікальну та неповторну індивідуальність.[54]

Також, варто зазначити, що не лише розмовний стиль може бути засобом створення мовленнєвої характеристики героя, а ще може бути і науковий стиль, та навіть літературний. Для того, щоб зробити непряму характеристику героя роману, автор додає до мовлення різні терміни, серед

яких можуть навіть бути слова пов'язані з професією. Також може бути додана висока літературна лексика, для того, щоб показати високий розумовий рівень персонажа, а іноді навіть виокремити героя серед інших, показати його вищий рівень серед суспільства та людей які оточують. Для того, щоб віднести персонажа до певної епохи, автори часто вносять у його образ архаїзми чи історизми, тим самим повністю занурюючи персонажа та читача у потрібну епоху.

Мовленнєва характеристика, або ж іншими словами мовленнєвий портрет, того чи іншого персонажа, це засіб художнього зображення персонажа або ж персонажів, а найцікавіше це те, що цей художній засіб полягає у тому щоб з його допомогою підібрати для кожного літературного героя свої слова, мовленнєві звороти та висловлення. [56] Те, що найбільше привертає увагу як читачів, так і літературознавців двадцятого та двадцять першого століття – мовленнєва характеристика, а також способи мовлення за допомогою яких герої ведуть розмову. Мовленнєвий портрет літературного героя є доволі широким, тому його просто неможливо описати використовуючи один чи два терміни. При цьому потрібно враховувати чимало факторів, які впливають на поведінку та стиль мовлення героя.

Коли автор створює образ для свого літературного героя він може використовувати імпліцитні та експліцитні засоби та прийоми. До експліцитних засобів відносять загальні риси характеру, вік та національність персонажа, його професію та освіту, а також соціальний статус. До імпліцитних засобів відносять вже більш ширші характеристики, у тому ж числі різні стилістичні прийоми, при цьому персонаж використовує функціонально забарвлену лексику, як, наприклад, сленг та діалектизми.

За вибором мовленнєвих форм персонажем ми можемо отримати повну інформацію про його особистість. За допомогою цього ми можемо дізнатись

про його вік, гендер, зовнішність, національність, а також емоційний стан. Також варто зазначити, що іноді у героя книги можуть бути слова-маркери, які продовж всієї книги будуть асоціюватись у читача саме з цим героєм та навіть бути його ключовими словами. Ці слова-маркери також можна віднести до індивідуальної мовленнєвої характеристики.

Індивідуальна мовленнєва характеристика літературного героя може містити у собі будь-який стилістичний спосіб або ж навіть комбінацію засобів, які при перекладі книги на інші мови має бути збережена. Тому, до прикладу, завдання перекладачів зберегти той чи інший стиль героїв з усіма його забарвленнями, максимально правильно і близько наблизити переклад слів до оригіналу, зберігаючи не лише їхнє словесне значення, а й відтінок цього значення, який за собою несуть ці слова. [59] Якщо герой книги є другорядним, то у цьому випадку можна більш з легкістю ставитись до збереження авторського задуму, хоча й не потрібно відходити далеко від справжньої сутності героя, щоб все ж зберегти його значення та значення його слів у романі.

Варто зазначити, що у лінгвістичній науці у двадцятому столітті поняття «мовна характеристика» був ніби синонім до значення «мовний портрет». Проте, можна також сказати, що певні відмінності все ж є між цими поняттями. Попри все, я переконана, що є ще чимало аспектів, які можуть бути дослідженими та проаналізованими у майбутньому. Хотіла б також сказати, що я погоджуюсь із визначенням, які були проаналізовані вище, адже якщо зібрати усю характеристику персонажа разом, то ми зможемо побачити цілий портрет літературного персонажа.

РОЗДІЛ 2. Мовленнєва характеристика головних персонажів

2.1 Особливості мовленнєвої характеристики героїв.

Мова завжди була візитною карткою кожної людини. Мова може багато чого розповісти про образ життя людини, її освіту та навіть вік. Тому, це не дивно що усі письменники використовують мовну характеристику для того,

щоб читач зміг краще зрозуміти героя твору. [65] У книгах немає картинок, як, наприклад у фільмі, в книзі ми маємо застосовувати свою уяву, щоб зрозуміти героя повністю. Тому, мовленнєва характеристика є дуже важливою, адже саме вона допомагає нам зрозуміти яка картина має вимальовуватися в голові у читача.

Максим Горький, російський письменник та драматург, помітив що те що говорять герої є не настільки важливим як те як вони це роблять.[65] У цьому випадку Горький стверджує що головним є манера героїв, а не їх судження. У поняття мовленнєва характеристика також входить інтонація і стилістична забарвленість слів та конструкцій використаних літературним героєм.

Для того, щоб чітко відрізнити головних героїв, або ж просто важливих героїв книги автори часто додають в мовлення саме діалектні слова, жаргонні конструкції та професіоналізми. Також ознакою яка буде відрізнити якогось героя від інших може стати певна особливість того героя. Це можуть бути слова характерні лише для нього, незвичайна поведінка або ж навіть вади мовлення.

Деякі письменники відразу поділяють героїв на позитивних та негативних, для того, щоб читач міг чітко розуміти цю межу і прорахувати наступні дії героїв, а також продумати можливу мовленнєву характеристику. Дуже часто до мовлення злих та негативних героїв літературного твору додають зловісні слова та голосний злий сміх. Також їм приписують жорстоку поведінку з іншими та зневажливе ставлення до усіх. Для головних героїв залишають усі хороші та добрі вчинки, часто наділяючи їх милим сміхом, відвагою та ввічливими словами. Фіцджеральд зі своєї сторони не дає відразу чіткого поділу між злом та добром у романі. Читачеві дуже важко зрозуміти відразу що очікувати від героїв, яка буде їхня мовленнєва

поведінка, а також те хто є позитивним, а хто негативним героєм. Більше того, письменник залишає для читача право вибрати на якій стороні є той чи інший герой роману, на стороні зла чи добра. До цього часу чимало суперечок і досі ведеться серед читачів то ж ким все ж був Гетсбі?! Чи це була особа, яка вірила у силу кохання до останнього подиху і яку зрадила кохана людина?! Чи, можливо, це все ж це була егоїстична особа, яка будь-яким чином хотіла добитись поставлених особистих цілей, попри почуття та думки інших?!

Потрібно додати, що зовнішній вигляд персонажів характеризувався за допомогою лексичних засобів. Наприклад, для Дейзі письменник точно підбирає слова, для того щоб показати її витонченість і аристократизм. Можна сказати, що манера розмов була однією з основних деталей роману. Саме тому у романі ми можемо побачити чимало дієслів.[64]

Більшість читачів вважає що Гетсбі є типовим персонажем американської літератури минулого століття, але дехто все ж переконує що Фіцджеральд вклав у свого героя власні риси. [48] Гетсбі несе у собі не тільки унікальний досвід життя письменника, але і його літературні досягнення теж. Цікавим фактом також є те, що Фіцджеральд використовував чимало психологічних прийомів, щоб зробити роман цікавішим. Драматичні сцени у яких є великий Гетсбі насичені психологічно важкими зображеннями. Саме такі психологічні моменти показують читачеві основні теми цього роману – соціальна та лірико-романтична. [48]

Для того, щоб краще пізнати душевне життя та поведінку героїв, Фіцджеральд вводить «особу від автора» в ролі Ніка. Нік став не просто одним із головних героїв, він став розповідачем який проводить психологічний аналіз, оцінює слова, а також оцінює стан персонажів. При цьому він ніяк не втручається в дії героїв.[48] Нік описує усе до маленьких

деталей, подекуди навіть звуки джазу та опис атмосфери. Проте, часом голос автора все ж перекриває голос Ніка і у цьому випадку ми маємо можливість поглянути на нього ніби збоку. Один із таких моментів відбувається у німій сцені Дейзі та Тома. [61]

2.2.1 Мовленнєва характеристика Дейзі Б'юкенен.

Як вже було зазначено раніше, в романі письменник виділив трьох головних героїв. І я б хотіла почати з Дейзі Б'юкенен – предмет кохання великого Гетсбі. У неї характерно виражена мовленнєва характеристика, яка не схожа на жодну іншу у романі. Ще на самому початку знайомства з Дейзі ми дізнаємось дуже цікавий факт про неї, який буде її головною, відмінною від інших, рисою: «Кажуть, ніби Дейзі говорить стишеним голосом тільки для того, щоб змусити співрозмовника нахилитися ближче до неї.» [1, с.2] Цей легкий та стишений голос ще не раз буде згадуватись Ніком у романі. Завдяки цій рисі автор від самого початку хоче натякнути нам на те, що Дейзі прагне уваги та хоче бути почутою. Також зі спостережень Ніка ми дізнаємось те що його кузина мала звичку постійно сміятись без причини, що вказує на те що таким чином молода леді хотіла сховати свій тривожний стан: «Вона знову засміялася, ніби сказала щось дуже дотепне...» [1, с.2] В психології вже давно відомо що коли людині погано на душі і вона не хоче цього показувати, то найкращий спосіб це приховати – сміх. [62] Тобто таким чином ми дізнаємось про невербальну мовленнєву характеристику цього персонажу.

В першій частині роману ми дізнаємось що Дейзі насправді не є щасливою у своєму шлюбі. У неї немає прагнень, немає мети, вона просто живе поряд із чоловіком якою не впевнена чи взагалі кохає. Її мовлення повільне та навіть подекуди холодне, принаймні саме так описував її Нік: «Часом вона й міс Бейкер починали говорити разом, але в їхній пустотливій,

безладній балаканині не було жвавості, вона була холодна, як їхні білі сукні, як їхні байдужі очі, в яких не світилося жодного прагнення.» [1, с.2]

У двадцятих роках минулого століття більшість жінок залишались тінню своїх чоловіків. Все ж знаходились ті які намагались змінити та переписати історію. Дейзі не була однією з жінок які йшли всупереч своєму чоловіку. Вона була в більшості тихою та покірною. Навіть знаючи про постійні зради чоловіка, вона не прагнула робити із цього скандал. Часом, при розмовах з чоловіком використовувала сарказм, кажучи про їхнє «щасливе» життя. Можливо вона все ж боялась свого чоловіка, а можливо просто боялась втратити статок та своє заможне життя. Дейзі не було все одно, за її сміхом ховався смуток та можливо навіть депресія. Нік вважав її недалекоглядною та навіть часом наївною людиною, проте Дейзі все ж була розумною та кмітливою. Дурненькою вона скоріше прикидалась, тому що розуміла що у її становищі це вигідніше. Про це Дейзі сама розповіла Нікові у сцені коли вони розмовляють вийшовши на балкон: «— Це допоможе тобі зрозуміти і те, як я ставлюся до... до багатьох речей. Тож не минуло ще й години, відколи вона з'явилася на світ, а Том був бозна-де. Я прокинулася після наркозу, відчуваючи себе зовсім самотньою, і зразу спитала акушерку: "Хлопчик чи дівчинка?" Вона відповіла: "Дівчинка", і я відвернулася і заплакала, а тоді сказала: - Ну й добре, що дівчинка. Тільки дай боже, щоб вона виросла дурненькою, бо в цьому нашому житті жінці найкраще бути дурненькою лялечкою!» [1, с.3] Цими словами Дейзі описує не лише свої думки, але й власне становище у суспільстві в якому вона живе. Кажучи дурненька лялечка на свою доньку вона має на увазі себе. Для неї найкраще прикинутись дурочкою, яка нібито нічого не відчуває та не розуміє, замість того щоб виказати усе що у неї на душі.

Америка двадцятих років це період джазу та вечірок. Більшість заможних жінок того часу приділяли велику увагу тому як вони виглядають та на яку наступну вечірку потрібно з'явитись, щоб потрапити у вище суспільство. Лише найближча подруга Дейзі, міс Бейкер, розуміла увесь її біль про який і розповіла Нікові.

Завдяки такій поведінці та словам перед читачем вимальовується повний мовленнєвий портрет цього персонажу. Головною рисою мовлення Дейзі є її тихий голос, з яким вона зверталась до усіх. А також слова, які вона використовує кажуть про її подекуди наївність та інфантильність. Один момент, який можна взяти за приклад це звернення Дейзі до Гетсбі: «— Знаєш, що б я хотіла? Впіймати таку рожеву хмарку, покласти тебе на неї ...» [1, с.15]

На навчальному сайті компанії «Shmoor» я знайшла дуже цікаву статтю про роман «Великий Гетсбі», а також опис про кожного з героїв. У цій статті компанія описуючи Дейзі використовує фразу: «У неї був вбивчий голос. Вона була ніби сирена, яка заманювала моряків своїм чудовим голосом, а потім вбивала». [46] Тут ми бачимо йде саме порівняння Дейзі з сиреною. Ця стаття каже про те, що завдяки своїй манері говорити тихо Дейзі ніби манила Гетсбі, тим самим тихо вбиваючи його. Загалом, саме Дейзі стане причиною того що великого Гетсбі вб'ють. За збігом обставин його ранене тіло, в останні хвилини свого життя, впаде саме у воду, а, як відомо, вода це середовище життя серен.

Також, варто зазначити що Дейзі дуже часто говорила невпевнено. За період свого заміжжя вона звикла що усі рішення приймає її чоловік і тому не була здатна приймати серйозні рішення самостійно. Не дивлячись на те, що Дейзі є заміжньою жінкою з дитиною, вона все ж не встигла вирости. Вона не може жити з наслідками своїх дій та не завжди готова нести за це

відповідальність. Також її деяку інфантильність ми можемо побачити в моменті сварки коли Дейзі не може визначитись між Томом і Гетсбі промовляє: «— Колись я кохала його, але тебе я також кохала.» [1, с.19]

Дейзі є представницею «золотої молоді» Америки двадцятих років, яка пливе за течією і якій важко щось змінити у своєму житті. Вона не завжди розуміє що робить, її лексика більше схожа на підліткову. Попри все, в кінці роману Дейзі залишається з чоловіком, забувши слова кохання, які вона ще нещодавно промовляла до Гетсбі. Багате життя та стабільність виявляється для неї все ж вагомішою ніж власні почуття, які вона, через свою інфантильність, не змогла до кінця зрозуміти.

2.2.2 Мовленнєва характеристика Джея Гетсбі. Найголовніший герой роману - це звичайно ж великий Гетсбі. У минулому простий фермер, який зміг підняти до висот і стати дуже багатим чоловіком. Глибоко в душі Гетсбі завжди залишався добрим та неймовірно закоханим в Дейзі. У нього був неперевершений стиль, він носив лише найкращий одяг. Він постійно одягав костюми, щоб підтверджувати таким чином свій високий статус в суспільстві. У нього був також рожевий костюм, який добре всім запам'ятався. Нік асоціював цей костюм з душею Гетсбі, яка вірила в рожеві мрії.[48] Я вважаю що Фіцджеральд таким чином використав символізм, порівнюючи рожевий костюм та душу Гетсбі.

Слід також зазначити що справжнє ім'я Гетсбі це - Джеймс Гетс. Гетсбі вирішив змінити своє справжнє ім'я в сімнадцять років, коли вперше подумав про те що хоче стати багатим. Він вважав що Джейм Гетс це занадто просте ім'я для заможної людини, і що воно буде видавати звідки він родом. У цьому моменті ми бачимо наскільки важливо було для Гетсбі навіть просто мати ім'я, яке звучатиме багатше. Мовленнєва характеристика Гетсбі

починається з його імені, адже усім відомо що ім'я має великий вплив на характер та долю людини. Змінивши своє ім'я ми можемо повністю змінити власну долю, що й захотів зробити Джей Гетсбі. Ще в 1961 Гордон Олпорт, один із засновників психології особистості, сказав що наше ім'я залишається якорем ідентичності протягом усього нашого життя. [32]

Усім добре відомо що для двадцятих років минулого століття Гетсбі став відображенням джазового періоду та американської мрії. Гетсбі вірив у свої мрії, вірив в американську мрію ідея якої полягала в тому що кожен, навіть найбідніший чоловік цієї планети, зможе стати мільйонером і мати усе що захоче. Після того як Гетсбі вдалось розбагатіти він усяким чином хотів показати світові що він тепер «на коні».[47] Його манера поведінки, слова, стиль одягу та навіть хобі були тепер такими, як на його думку, у заможних людей. У своїх роздумах Нік зазначав що попри всі старання Гетсбі поводитись ніби він вже народився багатим, йому це не вдавалось на всі сто відсотків. Все ж певні слова видавали в ньому колишнього сина фермера.

У великого Гетсбі було одне слово, яке він використовував завжди та до всіх. Це слово, в книзі, зустрічається занадто часто. І це слово – «Друже». При кожному звертанні до людини, не важливого хто б то був, Гетсбі завжди казав слово «Друже». Найчастіше це слово використовувалось до Ніка та Тома(законного чоловіка Дейзі). Ось приклад із роману: «— Та це ж я Гетсбі.— Що?! — вигукнув я.— Ох, вибачте, будь ласка.— Я гадав, ви знаєте, друже. Видно, з мене кепський господар.» [1, с.8] Це діалог, який був між Ніком та Гетсбі у день їхнього знайомства. Тобто ми бачимо, що вже з самих перших реплік Гетсбі у романі ми вже чуємо це слово-звертання «Друже». Трохи пізніше це слово розізлих Тома і він відповів : «— Оце ваше слівце — "друже". Де ви його підчепили?» [1, с.19] Гетсбі використовував це слово настільки часто, що іноді у нього навіть виходила тавтологія. Також, потрібно

помітити слово «Старовина». Цим словом Гетсбі також називає Ніка. Для Джей Гетсбі це ніби слово синонім до «Друже», яке він використовував при звертанні.

Суть усього цього роману в тому, що навіть досягнувши найвищих висот можна все втратити в один момент. Життя це не казка, яку собі малював Гетсбі, це скоріше трагедія. [31] Навіть якщо навколо чується гучна та весела музика, все може перетворитись в пил, і виявиться що усі мрії були лише «повітряними замками». Фіцджеральд писав що вбачав у персонажі Гетсбі самого себе. Автор казав що нібито також колись мав схожу ситуацію, з дівчиною яку він кохав, але з якою так і не зміг бути.

Одразу після знайомства з Гетсбі, Нік помітив одну цікаву деталь: «—Він усміхнувся мені підбадьорливо — ні, більше ніж підбадьорливо. Таку усмішку, сповнену невичерпної зичливості, людині щастить побачити в житті хіба чотири-п'ять разів. Якусь мить вона немовби осягає все суще на землі... Але тут усмішка раптом зникла, і я побачив перед собою просто чепурного ферта років тридцяти з чимось, що мав майже сміховинну манеру висловлюватись якомога вишуканіше. Це намагання ретельно добирати слова впало мені в око ще до того, як він назвав себе.» [1, с.8] Тобто, у цьому висловленні Нік дає одразу зрозуміти читачеві, що як би Гетсбі не намагався, але його намагання бути схожим на інших, були очевидними.

Ще одна риса, яка була притаманна для Гетсбі це ввічливість. У романі Джей Гетсбі завжди ввічливо звертається до людей, не дивлячись на те чи простий робітник перед ним, чи багатій. Містере або ж місіс – це звертання Джей не забував додати розмовляючи з людиною. Якщо складати увесь мовленнєвий портрет Джей Гетсбі, то він буде наповнений ввічливими словами, такими як: «Перепрошую», «Містер», «Даруйте мене», «Дякую що

завітали», «Дякую», «Вибачте» і так далі. Гетсбі часто використовує також вигуки, при звертанні.

Також потрібно додати що Гетсбі часто казав що у нього все добре, навіть коли це не було так. «— Все гаразд, друже!» — дуже часто так любив відповідати Джей.[1, с.11] Ховаючи свій смуток та хвилювання, Гетсбі не хотів, щоб усі бачили його вразливість. Він не хотів, щоб хтось подумав ніби він слабкий, тому завжди, гордо піднявши голову, відповідав що все у нього добре.

В романі не одноразово згадується тема грошей. Джей Гетсбі це людина, яка вирвалась з бідності, тому ця тематика є також актуальною в романі. «Гроші», «Статок», «Капітал» - це слова, які вживає Гетсбі у розмовах. Слова, які є важливими для нього, тому що колись він тільки міг мріяти про те, щоб бути багатим та популярним.

Журнал «Event Ukraine» стверджує що для того, щоб розбагатіти потрібна неабияка сміливість.[50] Гроші це завжди також і ризики, тому Гетсбі мав бути дуже сміливим, щоб повірити в себе і піднятися з бідності до висот. У цьому виданні розповідається про те, що думки та поведінка багатих та бідних відрізняються ще з народження. Тому що багаті люди є доволі самовпевненими та рішучими, вони не бояться ризикувати. У бідних ж навпаки може бути не достатньо впевненості у собі та сили волі, щоб ризикнути. «Event Ukraine» стверджує що для того, щоб виховати у собі менталітет багатія, треба перш за все поборотись зі страхами та працювати над собою. Займатись не тільки духовним розвитком, але й фізичним. Вчитися абстрагуватися від проблем та шукати шляхи для їх вирішення. Все що потрібно бідній людині це почати, а далі все має вийти, принаймні так стверджує видання. [50] Як ми бачимо характеристика Гетсбі складається таким чином, що показує нам як впевнену в собі та сміливу особу, яка вірить

в свої цілі та мрії і готова діяти. Але попри все Гетсбі вільно розповідає про те як він починав та чому навчився за всі ці роки.

Чимало разів згадується також навчання Гетсбі. За ці роки він чимало чого пізнавав, навіть навчався в Оксфорді. Кажучи про свою освіту, Гетсбі намагається показати усім свій рівень освіченості, тому слова «Університет», «Оксфорд», «Освіта», «Навчання» час від часу згадувались ним самим у діалогах. Як вже згадувалось раніше освіта є дуже важливою і Джей Гетсбі це розумів. Також слід згадати й воєнний час в житті Джея. Служба у армії неймовірно загартувала хлопця і дала наснагу до життя. Період війни є також важливим періодом, тому час від часу в розмовах Гетсбі можна почути ряд слів: «Офіцер», «Війна», «Перемир'я», «Нагороди», «Ордена», «Фронт», «Бої». [61]

Мовленнєвий портрет, як і портрет в цілому, не буде повним якщо не згадати ситуацію, через яку й загинув Гетсбі. «— За кермом була Дейзі?— Так,— не зразу відповів він.— Але я, звісно, казатиму, що я. — відповів Гетсбі».[1, с.22] У цій фразі ми розуміємо що Джей Гетсбі узяв на себе провину за смерть людини і таким чином хоче захистити свою кохану Дейзі. В той момент він підписав собі смертний вирок, сам того не розуміючи. Єдиним його бажанням тоді був спокій та щастя Дейзі. Хтось скаже що це кохання, інші скажуть дурість, але єдине що ми знаємо точно, то це те, що Джей був настільки сильно прив'язаний ментально до дівчини, що не хотів бачити реальної картини. Знову, перед нами вимальовується картина хлопця, який вірить у свої рожеві мрії одягнувши рожеві окуляри. Він вірить що одного дня Дейзі все ж буде з ним і не помічає того що дівчина ніколи й не збиралась йти від свого чоловіка. Джей Гетсбі використовує слово «Моя» Дейзі, думаючи що він її вже присвоїв собі. Він гіперболізує занадто сильно ситуацію зі своєю коханою. На мою думку, в якість мірі можна також сказати

що за усім його коханням також стояла просто ціль, яку він хотів досягнути усі ці п'ять років. Я вважаю, що в образі Дейзі він уособлює, або ж іншими слова персоніфікує, свою ідеальну мрію про красиву дружину з вищого суспільства. Не в самій Дейзі, а саме в її образі. Тому що, як потім нам стане відомо, Дейзі далеко не є такою якою хоче бачити її Джей Гетсбі.

Проте, потрібно зазначити що слова «Друже», а також слова кохання звучать від Джея Гетсбі найчастіше у романі: «— Ви не уявляєте, друже, як я здивувався, коли усвідомив, що кохаю її.» [1, с.18]

2.2.3 Мовленнєва характеристика Ніка Карравея. Не зважаючи на те, що роман називається «Великий Гетсбі», все ж найголовнішим героєм книги заведено вважати саме Ніка. Він є нашим оповідачем історії, допомагає зрозуміти настрій та поведінку героїв. Розповідає про деталі, які помічає в жестах та поведінці інших. Найбільше часу в книзі приділено саме Нікові і саме він є провідником читача впродовж усієї книги. Кожна деталь одягу, погода та вираз обличчя описується ним бездоганно точно.

На початку роману, знайомившись з Ніком, ми дізнаємось що він лише випустився з університету і переїхав у Вест-Егг завдяки роботі. За дивним збігом обставин він стає сусідом того самого великого Гетсбі, а також далеким родичем Дейзі. Нік відноситься до елітної та заможної родини, хоча й не веде активне світське життя. Він м'якодушний, співчутливий та добрий. З часом, особливо під кінець роману, Нік стає більш жорстким та обачним. Попри те що він є розповідачем, до того ж він головний герой роману, який також бере активну участь у всьому що відбувається. [51] У Ніка, в романі, є як пряма мова, так і непряма мова, і це ще краще допомагає розкрити його як особистість.

Я помітила, що найчастіше Нік використовує слово «Цебто». В його розумінні це слово означає – «Ніби», «Тобто». Ми можемо помітити це слово як в діалогах, так і при роздумах героя. Один із прикладів був у розмові з Гетсбі: «— Цебто ви хочете сказати, що закохалися в міс Бейкер?». У цьому випадку слова «Цебто» означає «Тобто». [61]

В романі Ніка показують носієм чесності та ввічливості. Дійсно, Нік, сак само як і Гетсбі, дуже ввічливий з усіма. Слова ввічливості постійно присутні у його розмовах: «Дякую», «Будь ласка», «Перепрошую», «Чи не підкажете...» і так далі. Попри те що він був із заможної родини, він намагався не піддаватись спокусі грошей і не був частим гостем вечірок. Тому, коли Нік отримав запрошення від Гетсбі щиро здивувався, але все ж вирішив навідати нового сусіда: – «Вдягнувшись у білий фланелевий костюм, я на початку восьмої перейшов до Гетсбі в сад і зразу ж почув себе досить ніяково у вирі незнайомих мені людей...» [1, с.7]

Варто сказати, що Фіцджеральд вміло поєднав дві лінії голосу автора, який іноді описує усю ситуацію збоку, та голос Ніка, який розповідає все що бачить своїми очима. Наприклад, в німій сцені коли Нік підглядає у вікно за Томом та Дейзі, після аварії, хлопець описує усе використовуючи підтексти. Він каже про курку, яка лежить на столі «незаймана», маючи на увазі що її навіть не починали їсти.[48] І в той момент ми бачимо всю картину зі сторони, завдяки вже авторові. Тобто у нас є можливість подивитись на усе з двох боків. В такі моменти читач розуміє, що Нік вміло використовує підтексти, або ж іншими словами метафори, для того, щоб підкреслити якийсь певний стан речей. Також, Нік вміло використовує гіперболу, промовляючи у себе в голові: -«П'ять втрачених років горіли у Дейзі на губах.» [61]

Все ж Нік бачив що Дейзі не є повністю байдужою до Гетсбі: -«Вона випромінювала обеззброююче тепло, немов нікому на світі вона не була така рада, як тобі.» У цьому випадку Нік використовує епітет «обеззброююче тепло», щоб підкреслили те, наскільки Дейзі була рада побачити Джея Гетсбі.

Ще однією рисою, яка відрізняла Ніка від інших є те, що він вмів провести психологічний аналіз емоційного стану героя. В той момент коли вони втрюх разом з Дейзі були в домі у Гетсбі, Нік дивлячись на Джея подумав: «Певно, він пройшов дві стадії і тепер вступив у третю. Після збентеження, після невтримної радості присутність Дейзі сповнювала його тепер безмірним подивом.» [1, с.14] Як ми бачимо, Нік розуміється на людській психології, та навіть може визначити стан людини. За весь час, відколи він переїхав у нове місто, він спостерігає за емоціями та поведінкою героїв, і тепер може зіставляти цілі портрети їхньої характеристики.

Одного разу Нік подумки сказав такі рядки: «Ми немов човни намагаємося пробитися в сьогодення, але нас безжально відносить у минуле». Цими словами він описував Гетсбі та його життєвий шлях. У цьому випадку Нік використав порівняння людей з човнами. На перший погляд, це звичайний вираз, але насправді він містить дуже глибокий сенс, особливо зважаючи на те що Нік говорив про Гетсбі.

При розмові про своє майбутнє Нік каже: -«Я надто бідний, щоб одружитися.» У цій стрічці він використовує сарказм, тому що являється вже багатим з самого народження. Також долю сарказму можна відчувати в словах: -«Він був у тому віці, в якому смерть вже не здається жахливою несподіванкою.» До того ж Нік використав оксюморон у фразі : - «Так мчали ми назустріч смерті в сутінках, що вихолоджували день.» Нік використав дуже цікаве поєднання слів «вихолоджували день», маючи на увазі що їдучи у

машині після гучної сварки вони, обоє з Томом, хотіли заспокоїтись та «охолодитись».

При згадуванні про Гетсбі, Нік каже: - «Пам'ятаю, як усі ми приходили до Гетсбі і гомоніли про його вади, а він стояв поруч із нами, занурений у свої непорочні мрії.» У цьому випадку Нік використовує метафору кажучи що мрії «непорочні». Цим словом він має на увазі рожеві мрії Гетсбі у які той свято вірив і беріг. [61]

В романі є чимало цитат та висловів, над якими варто замислитись та які несуть не абиякий сенс. Один із самих відомих висловів подарував нам саме Нік : - «Гетсбі вірив у зелений вогник, світло неймовірного майбутнього щастя, яке відсувається з кожним роком. Нехай воно вислизнуло сьогодні, але не біда — завтра ми побіжимо ще швидше, ще далі простягатимемо руки... і одного прекрасного ранку...»[1, с.27] Це останні рядки з книги. Тут знову йде мова про примарну мрію, яка ніколи не здійсниться, про вогник надії на який так сподівався великий Гетсбі. Це є досить нормальним явищем що декому притаманно мріяти більше ніж іншим, а в цьому романі ми можемо бачити що Фіцджеральд зробив Гетсбі неймовірно впертим мрійником. Потрібно все ж згадати що роман був написаний у період «американської мрії», тому це й не дивно що письменник хотів це підкреслити.

Дуже дивні, на перший погляд, рядки: - «То був новий світ, не реальний, і жалюгідні привиди, що дихають мріями, безцільно блукали в ньому...» вказують нам на те, що Нік розумів усю ідеологію «американської мрії» та те наскільки крихкою вона є. Нік був дуже уважним, за весь час своїх спостережень він побачив чимало зруйнованих мрій, і розумів що часом наші мрії – наші ж власні вороги.

Дивлячись на кількість слів та книжного часу в Ніка у книзі, можна зробити висновок наскільки він є важливим персонажем. Завдяки влучно

підібраним словам, мовленню та стилістичних фігур, Нік розповідає усе побачене в детальній чіткості настільки влучно, що іноді читач може забути про те, що він лише читач, а не один із героїв книги. Саме завдяки монологічним роздумам Ніка, розкривається більша частина прихованих моментів, саме завдяки його мовленню можна відчувати період джазу в Америці двадцятого століття, адже мовлення Ніка має чимало слів, які пов'язані саме з тим періодом життя американців. Дивлячись на ту кількість мовленнєвих стилістичних фігур, якими володіє Нік можна зрозуміти наскільки він є розумним, а також те, що він походить із заможної сім'ї. Через те, що у нього є чимало моментів монологічних роздумів може здатися, що Нік має бути головним персонажем цього роману, хоча він лише розповідач, а також той, хто допомагає читачам «поринути з головою» у події, які відбуваються у книзі. Нік ніби допомагає відчувати книгу з середини.

Роль Ніка, як одного з головних героїв і розповідача, закінчується роздумами про життя, мрії та звичайно ж Гетсбі. Стоячи біля будинку великого Гетсбі, Нік згадує їхні розмови та як усе починалось. Роман як і починається, так і закінчується саме роздумами та спогадами Ніка. Дивлячись кудись далеко він роздумує про людей, які також вірять в «американську мрію» і плывуть їй на зустріч. Проте, Нік вже добре знає, що не всім мріям судилось збутися.

2.2 Критика роману іншими літературознавцями.

Чимало людей та письменників захоплювалось творчістю Фіцджеральда та його літературними творами. Однією із таких поціновувачів стала Гертруда Стайн. Вона була американською письменницею, яка більшість життя прожила в Франції. Вона писала листа подяку Фіцджеральду за «справжнє задоволення», якою стала для неї книга. Гертруда підмітила

також що Фіцджеральд виріс у своїй майстерності, а також що у нього справжній дар відтворювати справжній сучасний світ. [52]

Лауреат Пулітцерівської премії Едіт Вортон також висловилаь щодо книги. Вона стала першою жінкою, яка отримала цю премію в літературі. Вона, як і Штайн, сказала що бачить прогрес в творчості письменника, але вона також натякнула що історія могла б бути кращої при умові, якби Фіцджеральд більше розповідав про історію Гетсбі з самого початку роману. Проте, Вортон також додала що її прихильність все ж на стороні романів старшого покоління. [52] Кухалашвілі Володимир Костянтинович – український поет та літературознавець, порівнював Фіцджеральда із російським письменником Достоевським у стилі письма. Поет був переконаний що саме Достоевський був прикладом для Фіцджеральда. [48]

Найяскравішої похвали Фіцджеральд отримав від Томаса Стернза Еліота, який за декілька днів прочитав книгу аж тричі. Томас Еліот – це англійський та американський літературний критик, а також поет і драматург. Томас сказав що це просто неймовірна книга, найкраща за усі які він читав за останні декілька років. Еліот також зауважив що це великий крок вперед в американській літературі. [52]

Ще один відомий австралійський критик Джеймс Олдрідж також висловився про роман «Великий Гетсбі». Критик розібрав характери усіх героїв на маленькі частинки і дійшов висновку що Фіцджеральд не достатньо добре попрацював над повними образами характеру героїв. Також, Джеймс сказав що автор не достатньо часу приділив фундаментальному опрацюванню характерів, а лише поступово додавав нові факти про героїв. На думку критика, ці факти мали бути висвітлені раніше і бути точнішими, ніж зробив це Фіцджеральд. [48]

Я переконана що Фіцджеральд був готовий до критики, тому що до успіху роману «Великий Гетсбі» у письменника не було багато визнання, і я вважаю що саме цей роман прославив його як серед його сучасників, так і набагато років вперед. Було чимало негативних коментарів про роман, так само як і позитивних. Не зважаючи на негативну критику, яка була присутньою у житті письменника, все ж потрібно визначити, що він достатньо виріс в літературному плані написавши роман «Великий Гетсбі». Цей ріст проявлявся як і в написанні самої історії, так і в стилістичних фігурах, які використав Фіцджеральд.

А.І.Ревякін – радянський літературознавець, вважав що у романі Фіцджеральда є своєрідна мова твору. Він мав на увазі, що мова твору була не нейтральною, вона несла певну ідейну ціль, підкорити яку було палким бажанням письменника.[64] Також, критики вбачали вплив інших письменників у романі Фіцджеральда. Це були письменники, такі як: Конрад, Джеймс та інші. У роботі критика Василя Горбунова можна побачити таку думку, що Фіцджеральд є лише послідовником великих американських романтиків. Горбунов пояснював це тим, що письменник часто зіштовхує романтичну особистість з реальною дійсністю. [48] Потрібно також додати, що були й критики, які казали що тема веселощів та дотепності у романі ніби маска, яка приховує справжній настрій роману. Вони стверджували, що Фіцджеральд морально тисне на читача, а також що він формує наше ставлення таким чином, що в правильний момент читач має можливість зрозуміти усю картину роману такою, яка вона є.

На цю мить, сучасні критики та літературознавці також діляться на дві сторони. Одні кажуть що він геній свого часу, і митець який зміг відкрити для світу Америку в період джазу. Інші переконують що він був не достатньо освіченим, і припустив чимало літературних помилок. Я переконана, що ще

не усі аспекти роботи письменника є достатньо дослідженими. Попри все, Фіцджеральд і досі залишається одним з найкращих американських письменників і я впевнена що його романи ще довго будуть у серцях читачів.

РОЗДІЛ 3. Мова та мовлення як головні елементи роману.

3.1 Мова та мовлення – як засіб комунікації між головними героями.

Мова та мовлення завжди були важливими елементами спілкування. Завдяки мові людина має можливість спілкуватись з іншими індивідами. Більше того, без мови людство просто не змогло б існувати. В кожній мові є її історія народу, кожна мова це ніби мистецтво і це те, що потрібно берегти та цінувати. Мова передається з покоління в покоління, разом з нею передаються і традиції та звичаї мовної культури.

Чимало людей вважає що мова це найбільший скарб людства. Але потрібно зауважити, що мова не може існувати сама по собі, вона існує лише в людському суспільстві, у свідомості людини, а вже потім людина реалізує її в процесі свого мовлення. Також, слід зазначити, що мовлення буває усне та письмове. Можна сказати, що доля абсолютно кожної мови залежить від носіїв цієї мови. Усім відомо, що є мертві мови, тобто мови якими більше ніхто не спілкується, і це означає, що мова це елемент, який потрібно постійно використовувати і берегти. [54]

Мова та мовлення також є важливим елементом у книгах. В романі «Великий Гетсбі» ці два елементи відіграють неймовірно важливу роль.

Завдяки мовленню героїв ми маємо можливість зрозуміти їх соціальний статус, виховання, освіту та навіть ставлення до інших людей. Ми можемо помітити, що деякі герої змінюють своє мовлення, в залежності до того з ким вони розмовляють. Інші герої можуть мати одне й те ж саме мовлення впродовж усього роману. Це також важлива деталь, адже завдяки цьому ми можемо зрозуміти, що герой, який змінює своє мовлення, є не щирим та корисливим. Тобто, завдяки мові та мовленню ми можемо навіть дізнатись характер героїв, а іноді навіть те, що вони замислили. «Мова – це дзеркало нашої культури» переконує читачів фахівець міжкультурної комунікації С. Г. Терминасова. Вона переконана, що в мові можна знайти як реальний світ, так і довговічну історію народу. В мові можна віднайти культуру, звичаї, умови життя та менталітет впевнена Терминасова. [58]

Мовлення людини – це її візитна картка, яка може розповісти абсолютно все про людину. У цьому випадку, можна також пригадати ще один термін – культура мовлення. Це своєрідні вимоги, які стосуються саме вживання мови у суспільстві при взаємозв'язку з іншими людьми. Це стосується і усної мови, і письмової також. Якщо у людини низький рівень культури мовлення, то це означає, що людина порушує правила граматики, вимови, вживання слід, наголошення та навіть написання. І навпаки, якщо у індивіда високий рівень культури мовлення, то про цю людину кажуть, що вона має розвинений інтелект. Перш за все, культура мовлення проявляється у адекватності, естетичності, нормативності та поліфункціональності мовлення. [54]

Завдяки культурі мовлення, ми можемо зрозуміти хто з героїв роману має високий рівень, а хто низький рівень мовлення. Деякі слова, які вживають літературні герої роману «Великий Гетсбі» дають нам чітке розуміння, що це за людина.

Не дарма кажуть, що якщо хочеш зрозуміти краще людину, зверни увагу на її мовлення. У цьому випадку, для того щоб краще розуміти героїв, ми можемо подивитись яку мовну характеристику має герой. Цю мовну характеристику можна поділити на чотири функції: характерну, виділяючу, порівняльну та психологічну. У характерній ми можемо побачити ряд слів, які будуть розвивати та розкривати героя з його професійної, або ж соціальної сторони. Також. Характерна функція допомагає читачеві підкреслити певні риси літературного героя. У виразній характеристиці читач може помітити щось таке, що виділятиме героя серед усіх інших, можливо слово, або стиль поведінки. Порівняльна функція використовується для того, щоб зіставити чи протиставити героїв. І, на кінець, психологічна функція. Ця функція допомагає розкривати емоційний стан героїв. Завдяки цим функціям, читачеві буде легше зрозуміти літературного героя, та ввімкнувши логіку прораховувати наступні дії цього героя. [65]

Термін «Мовна особистість» має дуже цікаве походження. Воно пішло від німецького вченого Л. Вайсгербера, який перший використав цю назву в книзі «Рідна мова і формування духу» (1927). На думку вченого наша мова є найбільшим скарбом, і ми повинні шанобливо ставитись до рідної мови. Вайсгербер переконує, що людство має можливість використовувати мовну особистість завдяки приналежності до певних мовних співтовариств. Мовна особистість це характеристика людини, і завдяки аналізу проведеного над його мовою кожна людина може вибрати як їй формувати свою мовну особистість. Залежно від цих формувань мовної особистості також залежить багато чого іншого. Наприклад, характер людини, який часто формується залежно від мови та мовлення.

Наукове визначення «Мовна особливість» було призначено лише в 1980-х роках, сталося це завдяки лінгвістам Георгію Богину та Юрію

Караулову, які досліджували це питання. [65] Чимало сучасних людей думає що визначення «мовна особистість» містить у собі багато компонентну парадигму особистостей пов'язаних з мовою. Потрібно сказати, що мовна особистість дійсно містить парадигму справжнього, реального спілкування в житті. Розробкою поняття мовної особистості також займався Г.І.Богиця. Він намагався створити цілісну модель мовної особистості, доказуючи що готовність людини створювати та приймати мову це і є початок формування мовної особистості. [61] Тобто, людина не може почати сформуватись як мовна особистість не використовуючи мову. Саме мова є тим ключем, який відкриє двері до розвитку.

Між мовою, мисленням та культурою є певний зв'язок. До того ж культура це ніби зміст, а мова – це форма існування змісту. Мова завжди була предметом пізнань та досліджень. Завдяки мові люди мають можливість передавати важливу інформацію, та саму культуру, з покоління до покоління. Завдяки мові у людей була можливість здобути знання, які допомагають людству. Мова формує людину як особистість, допомагає їй пізнати навколишній світ та спілкуватись з людьми. Мова це наш найважливіший та найцінніший інструмент [65]

3.1.1 Мова та мовлення: спільне і відмінне. Мова для кожної людини є важливим предметом існування. Завдяки мові ми виражаємо свої думки та емоції. Мова може як спричинити конфлікти, так і допомогти їх вирішити. Мова та мовлення, чи є у цих двох визначень щось спільне? Швейцарський лінгвіст Фердинан де Соссюр був одним із найвідоміших теоретиків мовознавства. Він займався розмежуванням мови і мовлення. Соссюр визнавав, що саме мова буде формувати мовну особистість. Також, лінгвіст переконував, що мова це більше сукупність наших асоціацій, які вже

є в мозку людини. А ось мовлення вже буде для кожного індивідуальним.[47]

Тобто, кожна людина має право власноруч вибрати свій тип та стиль мовлення. У своїй роботі «Курс загальної лінгвістики» Соссюр розглядав проблеми мови та мовлення при формуванні особистості. Чимало досліджень вже проводила попередники лінгвіста: М.Крушевський, В. фон Гумбольд та інші. Проте, Соссюр відрізнився від них тим, що він поєднав всі проблеми і створив загальну теорію мови. Ця теорія визивала чимало суперечок у його сучасників. [62]

За основний метод лінгвіст взяв метод антиномій, який уже використовував до нього німецький філолог В. фон Гумбольдт. Найперша важлива антиномія концепції лінгвіста це мова та мовлення, а також теорії формування мовної особистості. [23] За основні складники Соссюр брав саме мову та мовлення. Він переконував що ці два складники тісно між собою поєднуються і переплітаються. Мова необхідна людині для того, щоб мовлення було зрозумілим та чітким.

Мова – це система одиниць спілкування і правил їх функціонування. Це загальна здатність людини з допомогою звуків, які з'єднавшись утворюють слова, виражати свої думки та бажання. А ось мовлення – це конкретно застосована мова, а також засоби спілкування в їх реалізації. Мовлення у кожного буде залежати від багатьох чинників: робота, освіта, місце проживання та навіть суспільство. «Мовлення завжди передує мові» - переконаний Соссюр. [56]

Все ж, попри те, що мова та мовлення мають багато спільного, відмінні ознаки теж є. І найперша відмінність це те, що мова соціальний елемент кожного індивіда у суспільстві. За допомогою якого створюється мовна особистість. Мовлення ж індивідуальне для кожного індивіда.

Людина не може змінювати свою основну мову (рідну мову). Соссюр, у своїй роботі, наголошує на тому що без мови не може бути сформована мовна особистість. На противагу цьому, мовлення є індивідуальним, отже може змінювати залежно від настрою людини. Прояви мовлення є миттєвими.

Друга відмінність полягає в тому, що мова це граматична система, яка формується в голові, а мовлення допомагає нам реалізувати наш словниковий запас в житті для комунікації. Третя відмінність полягає в тому, що мова стійка й довговічна, а мовлення навпаки не стійке. Соссюр вважає, що мову та мовлення потрібно вивчати окремо, як лінгвістику мови й лінгвістику мовлення. [56]

Також, у своїй роботі Соссюр дає чимало визначень поняття мова та мовлення. Розповідає про свій досвід роботи з мовою та її вивчення. Пише про протиставлення мови та мовлення, а також про їх роль в лінгвістиці. Соссюр також розповідає про знаковий характер мови, в якому ділить слова на знаки та багато чого іншого. У видатні лінгвісти були власні учні, які продовжували вивчати та розрізняти поняття мови та мовлення. Цими учнями були: Ш. Баллі, А. Мейє, А. Сеше, С. Карцевський та інші. Учні Соссюра зізнавались, що лінгвіст настільки сильно їх надихнув, що вони готові були вивчати та продовжувати його працю. Попри це, в усіх його учнів погляд на мову та мовлення все ж відрізнявся. [23]

Для того, щоб краще зрозуміти, мову та мовлення Соссюр порівняв це зі шахами. Мова це ніби дошка, шахові фігури та правила гри. Мовлення це вже шахова партія, яку кожна людина буде розігравати по-різному. Також, мові допомагає наше мислення. Д.Шлейєрмахер, філософ, вважав що мова це лише форма нашого мислення. Напротивагу йому, інший філософ Фрідріх Бенеке вважав, що мова й мислення між собою абсолютно не пов'язані.

Насправді, мова та мислення все ж тісно між собою пов'язані, але це не тотожні поняття.

Загалом було досліджено три типи мислення: 1)чуттєво-образне, 2)технічне та 3)словесно-логічне. Чуттєво-образне мислення має формуватись за допомогою картинки та образи в голові людини. Воно притаманне усім людям, а особливо розвинене саме у творчих людей. Це мислення також є і у тварин. Друге мислення це технічне, яке полягає в запам'ятовуванні якоїсь трудової діяльності людиною. Наприклад, щоб щось зірвати з дерева людині потрібно придумати як піднятись вище, щоб дотягнутись до плодів цього дерева. І третій тип це словесно-логічне мислення, яке індивід здійснюватиме використовуючи мову. Роздуми про світ, інших людей, кохання та навіть літературу вимагають осмислення та вираження думок через мову. Усі ці три типи можуть переплітатись між собою, і все ж основним елементом тут буде мова. [47]

Також можна додати, що на мовлення все ж має вплив історичне та соціальне оточення, в той час, як мова не буде ніяк змінюватись від впливу історії чи соціуму. Мову можна описати та змодельовати, а ось мовлення є не чітким і його важко буде описати. Ще я б хотіла сказати, що мова підкорюється лише лінгвістичним закономірностям, а мовлення ще й нелінгвістичним теж. Мова це ніби абстрактна схема, а мовлення воно більш матеріальне. Попри всі ці відмінності між мовою та мовленням існує діалектична єдність. Для того, щоб зрозуміти рівень культури людини можна поглянути на те, яке мовлення ця людина використовує. Якщо у індивіда є достатньо високий рівень знання мови та мовлення, то це свідчить про його високий рівень. [50]

Мова, також, має рівневу структуру куди входить фонетичний, морфемний, синтаксичний, морфологічний, лексичний та інші рівні. А також,

мова ще має певну кількість звуків, відмінків та морфем. Мовлення все ж більш лінійне, воно змінюється також залежно від часу та простору. У мовлення немає обмежень ні у кількості речень, ні у текстах. Ще потрібно додати, що мовлення завжди можна оцінити. Лицемірне мовлення чи художнє, це легко помітити та зрозуміти іншим індивідам.

Як вже раніше згадувалось, мовлення буде первинним у історії, лише після нього буде йти мова. Якщо заглибитись в історію, то можна побачити, що з самого початку виникли окремі слова та фрази у мовленні, лише потім почали з'являться факти, з яких і почала складатись мова. Якщо дивитись сьогоденним поглядом на усе, то може здатись що все було навпаки. Сучасна людина може подумати, що саме мовлення складалось із фактів, які давала мова. За багато років, думки людей почали змінюватись разом із нашим мисленням, проте факт залишається фактом: першим було мовлення! [51]

О. І. Смирницький, лінгвіст-теоретик, також висунув свою концепцію щодо мови та мовлення. Він розрізняв ці два поняття таким чином, що в мовленні було декілька форм існування. Це були усна, писемна та мислена форми. Лінгвіст відносив писемну форму до зовнішнього мовлення, тобто письмове або ж усне. А ось мислену - до внутрішнього, роздуми та думки. Мову, Смирницький, вважав сукупністю усіх складників мовлення і правил їх використання. [52]

Слід пригадати також, теорію Л. Єльмслева, датського мовознавця, який розрізняв чотири аспекти: узус, акт мовлення, норму та схему. Узус - це прийняте в суспільстві вживання мовних засобів. Реалізувати узус можна в мовленні. Акт мовлення може здійснюватися відповідно до узусу. Схема – це структура відношень. Тобто, якщо іноземець скаже «я мати один сестра» то він порушить усю мовну схему та систему. Якщо ж та сама людина, скаже

трішки інше речення «Я маю одну сестру», то це вже йде порушення норми, тому що за правилами ми кажемо: «У мене є одна сестра». [64]

Навіть сучасні лінгвісти не можуть дійти до однієї згоди про розмежування мови та мовлення. Більшість використовує ознаки, які запропонував Ф. де Соссюр. Все ж, у сучасному мовознавстві постійно зменшується рівень уваги на таких протиставленнях: 1) мова – це психічне явище, а мовлення – це психофізичне; 2) більш соціальним явищем є мова, а мовлення все ж індивідуальним; 3) мова це системне явище, в той час, як мовлення – асистемне.

Мовлення може бути схожим у певної групи людей, або людей зі схожими інтересами. Наприклад, творчі люди завжди матимуть схожі мовленнєві риси, а люди які мають більш технічний склад розуму можуть не зрозуміти їх. Також, наприклад науковці можуть розмовляти між собою науковою мовою, яку пересічна людина не матиме змоги зрозуміти, тому що має інше мовлення. Але, науковцями не народжуються, науковцями стають, і у цьому випадку ми маємо яскраво виражений приклад того, що люди можуть самостійно змінити та сформуванати своє мовлення. Але мова у всіх цих різних людей, творчих або ж науковців, може бути однією. В цьому і полягає теорія про те, що мова стабільна, а мовлення ніби щось живе, формується та постійно змінюється самою людиною чи обставинами.

Такі науковці, як: Л. В. Щерба та О.І. Смирницький також вважають, що мова це ніби продукт, який походить з мовлення, так само як вважав Соссюр. Але такі науковці, як: Т. П. Ломтев, М. В. Панов та А. Є. Супрун трактували це розуміння по-іншому. Вони дивились на мову, не на як продукт лінгвістичної діяльності спеціалістів, вони вбачали у цьому більш об'єктивне явище, яке може бути реалізованим у мовленні. [64]

Я вважаю, що ще чимало досліджень буде проводитись над питанням чи мова та мовлення різні поняття, чи, можливо, все ж тотожні. Ще чимало науковців та філологів будуть намагатись внести свою частину в дослідження цього питання. Мовлення постійно збагачується новими корективами, саме тому мовні та мовленнєві питання завжди будуть актуальними темами для досліджень нових науковців.

З досліджень багатьох лінгвістів та філологів можна зробити висновок що у мови та мовлення є дуже багато відмінних речей. Це дійсно так, чимало чинників, які впливають на мову та мовлення є доволі відмінними, попри все це, ці два поняття дуже тісно пов'язані і використовуються людьми на однаковому рівні частоти.

3.1.2. Основні засоби мови та мовлення, які використовуються при створенні головних героїв роману. Для того, щоб книга була цікавою та зрозумілою у кожного героя є свої риси характеру, стиль одягу та зовнішність, яка відрізнятиме його від інших. Але опис літературного героя не буде довершеним, якщо не правильно підібрати його мовленнєві особливості. Мова та мовлення є найважливішим елементом книги та усіх її героїв. Завдяки правильно підібраному мовленню можна розкрити свого власного героя. Чимало є книг, які не користуються популярністю лише через те, що мовлення героїв було не продуманим до кінця і для читача є важким, або ж не цікавим, для розуміння.

Коли письменник хоче зробити своїх героїв такими, щоб запам'ятались читачеві, він використовує лексичні й стилістичні прийоми при створенні їх мовленнєвої характеристики. Ці прийоми є доволі різноманітними та цікавими. Наприклад, слова-маркери. Це слова, яке герой використовує настільки часто, що це слово починає асоціюватись лише з героєм. Основа функція слів-паразитів це надати індивідуальність герою. Також, є

слова-паразити, такі як: «значить», «ну», «як би». «такі справи», «типу». Часто, ці слова використовуються героєм не навмисно, і також можуть використовуватись ніби жарт. [56]

Слід згадати про афористичність, яка зазвичай зустрічається у героя, який є розповідачем історії. Є провідником думок героя у його мові. Афоризми - це дуже влучні вирази та вислови, які промовляють герої. Найчастіше афоризми потім використовуються серед читачів у житті. Зазвичай з книг афоризми запам'ятовуються найбільше і потім переказуються з одного покоління до іншого. У своїй роботі Л. І. Сокольська та Н. Т. Федоренко розглядають головні риси афоризмів, їхні види, межі жанру та відмінність афоризмів від інших стилістичних прийомів. [58]

У сучасному світі дуже часто герої літературних творів використовують сленг, хоча він не є новим для літератури. Сленг найчастіше вживають підлітки, і багато хто вважає що сленг взагалі не потрібний. Сленг підкреслює належність літературного героя до певної соціальної групи. Раніше сленг не часто можна було побачити у книзі, але зараз він стає все частіше помітним у сучасній літературі. Доктор філологічних наук О.О. Селіванова пише, що «Іноді сленг проникає до літературної мови... Основними сферами поширення сленгу вважаються засоби масової інформації, такі як: газети, журнали, телебачення та інтернет.» [59] У другій половині двадцятого століття сленг став більш популярним у США та англomовних країнах, після цього поширився і у Європейських країнах теж. Формування сленгу відбувалось по-різному у різних країнах. Саме у двадцятому столітті почалось вивчення поняття «сленг» більш поглиблено і продовжується вивчатися досі.

Якщо у літературного героя є якась професія, то він також може використовувати професіоналізми, які будуть релевантними саме до його

професії. У випадку коли герой є науковцем, або ж належить до наукових справ і любить науку то зазвичай такий герой використовує наукову мову. Але, наукову мову заведено вважати дуже важкою для сприйняття простим читачем, тому дуже часто науковою мовою володіють другорядні герої. У них менше реплік в книзі, а це означає, що на читача буде йти менший натиск. Чимало науковців: С. В. Гринева, В. П. Даниленко, Д.С. Лотте та інші і досі досліджують поняття «професіоналізми».[63] Не потрібно забувати за діалектизми, або ж іншою мовою, про мову різних народів та їх представників. Діалектизми – це слова, які використовуються людьми, які проживають на певній території, або ж певних соціальних груп людей. Діалектизми в літературі часто використовуються для закордонних персонажів. Одне з самих популярних слів діалектизмів є кавказьке слово «Вах»! [56]

У багатьох літературних творах минулих століть можна помітити застарілі слова. Це слова, які вже вийшли з вжитку у сучасній мові, слова, які використовувались людьми в минулому. Якщо у творі з'являється іноземець, то скоріше за все, письменник буде додавати іноземні слова, які буде вживати лише іноземний герой. Але все ж сучасна молодь також вживає іноземні слова, щоб підкреслити свої знання та захоплення Заходом.

Зменшувально-пестливі слова також часом можна зустріти в літературних творах. Ці слова зазвичай несуть добрий характер і присвоюються доброму героєві. Лише в деяких, рідкісних, випадках пестливі слова адресуються злому героєві, але це лише у випадку, щоб підкреслити його нещирість. Натяки теж часом стають елементами книги та героїв. Зазвичай слова натяки використовуються для того, щоб створити колоритне мовлення героя. Дуже рідко, але все ж можливо зустріти казковість у мовленні. Казковість – це коли герой розмовляє не в звичайній манері, а в

манері казок. В більшості казковість використовують в слов'янському фентезі. [56]

Також, слід зазначити і інші цікаві прийоми, які використовують при створенні мовних характеристик героя, такі як: швидкість, гучність, дефекти мови, повтори, римування. За швидкістю мови героя можна легко визначити темперамент героя, чи він має холерний чи меланхолійний темперамент. Гучність мови використовується також як психологічний засіб характеристики. За гучністю можна дізнатись також темперамент людини і її настрій. Дефекти мови частіше, чомусь, використовують саме для негативних героїв, до дефектів може відноситись заїкання, не вимовляння деяких букв чи просто порушення мовлення. Часом коли герой не може впоратись з хвилюванням, і у цей момент, щоб підкреслити наскільки людина хвилюється, використовують заїкання теж. Повтори також грають важливу роль при створенні літературного персонажа, їх зазвичай використовують, щоб герой відрізнявся від інших. І також, римування є досить цікавим прийомом. Герой може розмовляти віршами, або віршованими розмірами, часом використовують для комічного образу. Ще одна цікава риса, яку не можливо пропустити, це балакучість та мовчазність. Це також одна із рис, яка може розповісти про характер героя. У мові героїв можуть використовувати як літературну мову, так і нелітературну мову (жаргон, діалект, тощо). [56]

Поняття «портрет персонажу» є досить широким та вимагає добрих вмінь вбачати деталі у книзі. Багато науковців таких, як З. В. Кизилова та І. В. Страхов досліджували мовленнєвий портрет персонажу та шляхи для того, щоб зробити саме правильний портрет. Вони поділяли на типи, які всього існують портрети літературного героя. У своїх дослідженнях вони поділяли на: психологічний портрет, соціальний портрет, опис зовнішності, а також портрет, який відображає емоційний портрет літературного героя.

Детальний розбір на типи та категорії може допомогти краще зрозуміти героя, його поведінку та переживання.

Такі дослідники, як Б. Є. Галанов та Н. А. Дмитрієва присвятили декілька своїх робіт досліджуючи питання щодо розвитку опису портретів героїв книг в літературі. О. І. Білецький та Е. А. Гончарова також досліджували структуру словесного опису літературних героїв, а також особливості лінгвістичних побудов портрету. Саме завдяки таким науковцям зараз ми можемо знайти чимало різних класифікацій описів портретів. [65]

У своїй статті «Лексика словесного портрета» О. А. Мальцева пише про те, що при створенні портрету героя найбільше використовують такі частини мови, як: іменники, прикметники, дієслова та прислівники. Мальцева запевнює, що головну роль при створенні мовленнєвого портрета відіграють прикметники, а особливу увагу потрібно приділяти саме прикметникам, які позначають кольори.

Говорячи про мовлення героїв книг, не потрібно також забувати про важливість тропів. Тропи – це слова та вирази, які використовують в літературі в переносному значенні для того, щоб підсилити мову героя, або ж виділити його серед інших. Перш за все це метафора – слова або вислови, які вживаються у переносному значенні. Найближчим, за поняттям, до метафори є оксиморон. Оксиморон – це також один із літературних прийомів, який поєднуючи два протилежні поняття, дає нове уявлення про предмет. Зазвичай оксиморон поєднує не поєднування, наприклад «Веселе кладовище». Далі варто згадати про епітети. Епітети – це визначення слова, яке може вплинути на його виразність, наприклад «гаряче любити», «пишна прикмета», тощо. Тобто завдяки епітетам слова можуть отримати дещо нове забарвлення. Також один із найпоширеніших тропів є гіпербола. Це слова, які мають на увазі перебільшений сенс сказаного. Тобто кажучи, наприклад, «я вже тисячу

разів тобі це казала», мовець не має на увазі дійсну тисячу промовлянь, людина має на увазі що говорила щось багато разів. [60] На перевагу гіперболі є литота. Литота навпаки применшує значення слова. Ще кажуть, що литота це зворотня гіпербола.

Порівняння також часто використовується в літературі. Це один із тропів, в якому відбувається зрівняння або ж уподібнення одного предмета до іншого. Мета цього порівняння полягає в тому, щоб розкрити нове значення слова, також для висловлення думки. Наприклад: «Той чоловік був дурним як віслик, а хитрим як лис». Чимало літературних героїв використовують порівняння, часом навіть не замислюючись про це. У поезії є також дуже цікавий троп, грецького походження, перифраз. Перифраз це описовий вираз, який описує одне поняття за допомогою декількох. [65] Ще сам Арістотель у «Риторикі» описував перифраз як не однослівну метафору.

Рідко, але також в літературі, використовують іронію та сарказм, а ще, часом, можна зустріти гумор. Іронія допомагає створити атмосферу та відчуття, що те про що говориться не є таким, яким здається. Тобто, вживаючи якесь слово надавши йому протилежного значення. Зазвичай іронію використовують, щоб показати читачеві ставлення літературного героя до чогось. Сарказм це ніби насмішка над кимось або чимось. Сарказм відносять до вищого типу іронії. В основному сарказм використовується, щоб висміяти людину чи ситуацію, і вказати на якийсь дефект. Сарказм може дуже різко викривити якусь ситуацію із нейтральної в негативну сторону. [61] Гумор дуже сильно відрізняється від іронії та сарказму. Гумор несе лише позитивні емоції і не має наміру образити людину. Гумор це більше про смішні та «безневинні» жарти. Найчастіше гумор використовується для комічних героїв, але іноді можна зустріти і в мовленні ділових людей. Якщо

це гумористичний літературний твір, то більша частина мовлення головних героїв побудований саме на гуморі. [52]

Як вже раніше згадувалось, мова та мовлення може багато що розповісти про людину. Тому, дуже важливо розуміти які основні засоби мови та мовлення використовують герої. Читаючи нову книгу, не усі читачі схильні помічати мовленнєві деталі, тому якщо письменник добре пропрацював над створенням своїх літературних героїв, то читачеві дуже легко буде зрозуміти їх мовлення.[43]

Потрібно також пригадати про функції мовлення, які використовуються найчастіше. 1. Характерологічна функція допомагає розрити характер персонажа, навчитись відрізняти його від інших, «висвітлити» його найкращі риси, показати статус, а також поведінку. 2. Видільна функція допомагає створити незабутній образ герою. Завдяки якомусь певному образу, або ж деталі, герой може стати унікальним. 3. Порівняльна функція допомагає відрізняти героїв за їхніми словами та виразами. Ми можемо порівнювати вимовляння певних слів, вжитих лексичних засобів та побудову діалогів. 4. Психологічна функція розповідає нам про стан героя. Це може бути його емоційний стан: тривога, сум, радість. Але, також можуть бути емоційність мови, тобто з якими емоціями герой твору розмовляє з іншими.[43]

Мовлення кожного персонажа є унікальним, тому не можливо однозначно зробити висновки про мову героя з перших сторінок книги. Часом, через певні життєві обставини, мовлення та мова літературного героя може змінюватись впродовж усієї книги. В деяких книгах нам показують усе життя персонажа, від дитинства до старості, тому у таких випадках стає зрозумілим, що мовлення буде постійно змінюватись, а разом із мовленням буде й змінюватись характер та звички героя.[60]

Отже, якщо вміло підібрати усі мовленнєві прийоми, засоби та елементи, то можна зробити літературних героїв, яких читачі ніколи не забуватимуть. Вміло підібрати характеристику для героя це не легке питання, і ця майстерність потребує таланту та багато років практики. Чимало письменників, як і Фіцджеральд багато років намагались навчитись цієї майстерності, але потрібно визнати що не у всіх виходить навчитись. Фіцджеральд зробив «прорив» у своїй творчості написавши роман «Великий Гетсбі» і довів усьому світу, що він майстер своєї справи.

3.1.3 Засоби мовлення, які використовують головні герої.

Впродовж усієї книги «Великий Гетсбі» читач може помітити чимало деталей, які Фіцджеральд навмисно приховав у своїх героях. Те, які конструкції у мовленні використовують головні герої, з чого складається їхній мовленнєвий портрет, які дії вони роблять – це все було чітко продумане геніальним письменником двадцятого століття так, що цей роман увійшов в сто найкращих романів минулого століття. Як вже раніше згадувалось, Фіцджеральд намагався зробити цей роман якомога професійним в літературному сенсі.

Для того, щоб кожного з героїв зробити унікальним, письменник намагався надати кожному з них особливі риси характеру та мовлення. Фіцджеральд любив брати за основу для своїх літературних героїв справжніх людей, тому багато хто переконаний, що Гетсбі став прототипом самого письменника. Зараз вже важко сказати, чи усі мовленнєві риси та риси характеру Фіцджеральд змальовував з себе, чи ні, але головні риси письменника читач все ж може побачити в образі Великого Гетсбі.

Фіцджеральд використовував чимало засобів мовлення, які допомагають читачеві розкрити та зрозуміти мовленнєвий портрет героя.

Основні засоби мовлення, такі як: персоніфікація, гіпербола, оксиморон, художній образ та порівняння для того, щоб передати настрій та тон роману «Великий Гетсбі».

Персоніфікація часто використовувалась стосовно головних героїв та самими героями. Наприклад, коли Нік описує природу, він використовує персоніфікацію для того, щоб показати наскільки напруженим є момент. Наприклад, для того, щоб надати більшої драматичності моменту, Нік говорить: «Їхнє мугикання затремтіло і схвильовано потонуло вниз». Також, персоніфікацію можна помітити у той момент, коли Нік описував дім Гетсбі: «...його дім яскраво горів далі, доки Гетсбі поїхав...» Чимало дослідників ще з періоду античності досліджували поняття «персоніфікація». Одним із перших хто досліджував це феномен був Аристотель та Цицерон. А також, такі дослідники як О. В. Романенко, М. В. Барменкова та О. О. Некрасова проводили аналізи метафор та персоніфікації в літературі та мистецтві. М. М. Болдирев та О. С. Кубрякова досліджували особливості художніх тропів та способи їх створення в літературі. [62]

В романі «Великий Гетсбі» не одноразово також використовується гіпербола. Під час першої вечірки на якій був Нік в домі у Гетсбі була фраза: «..він був німецьким шпигуном під час війни» насправді ж Гетсбі був просто рядовим солдатом, і ніколи не пов'язував своє життя зі шпигунством. Гості вважали що він був шпигуном, лише тому що не знали про його життя майже нічого. Саме тому вони використали гіперболу, самі не будучи в тому впевненні. Також, гіпербола була використана у моменті: «...напевно він людину мав вбити, щоб так швидко розбагатіти.» Стає зрозуміло, що це лише припущення людей і звичайно ж перебільшення. Такі вчені, як Т. О Дорогова, Л. П. Крисін та Д. С. Храмченко досліджували етапи розвитку та функціонування гіперболи у сучасному світі та літературі. [62] Вони

досліджували вплив гіперболи на твори та літературу, а також, які посилює у собі використання гіперболи. З якою метою герої використовують гіперболу, та про що цим використанням хочуть донести до читача.

У моменті: «...забуваючи про делікатну атмосферу, він почав їсти лютий делікатес.» Тут можна помітити оксиморон, тобто поєднання не поєданого. Говорячи про делікатний момент, важко чути слова «лютий делікатес», слова, які на перший погляд, між собою важко поєднати. Володимир Моренець у своїй роботі «Оксиморон. Літературні статті та дослідження» досліджує феномен оксиморону. Його стаття є доволі двозначною, але розриває нові, незвідані сторони, феномену «оксиморон». Моренець не лише дослідник літератури, а ще й теоретик філософії літературного розвитку. Він переконаний, що зможе показати світові оксиморон, та інші літературні тропи, з іншої сторони. [51]

Порівняння це один із літературних тропів, який використовується найчастіше у літературних творах. Порівнювання чогось, це звична манера більшості героїв. Часом, порівнюючи щось, літературні герої дають краще розуміння ситуації чи предмету для читача. Кажучи «він був високим, як дерево» ми розуміємо, що людина була дійсно дуже високою. Або ж фраза «Його очі немов океан» допомагає читачеві зрозуміти колір очей героя. Часом при порівнянні можна зрозуміти якісь приховані деталі. Найголовніші два порівняння в «Великому Гетсбі» є порівняння 1) зелених ліхтариків, які здавались для Гетсбі як очі, 2) Нік порівнював місто, і казав що місто немов людина, яка все помічає та розуміє, але не спить та пильнує. Тематика очей є провідною темою в Гетсбі, тому що ці зелені вогники, немов очі Дейзі, давали йому віри про краще майбутнє. Про ці зелені вогні читач дізнається на початку роману, і періодично Гетсбі знову і знову згадує про них. Вогні немов очі, також можна почути з вуст Ніка у самому фіналі роману. Чимало інших

порівнянь таких як «Твоє місце виглядає ніби земна казка» можна також побачити у романі. Порівняння використовують абсолютно всі головні герої роману.

За допомогою усіх літературних тропів та художніх засобів можна зрозуміти загальний настрій роману. Попри усі прикраси та веселощі, які ми бачимо в романі, все ж головний настрій серйозний та сумний. Часом читач може помітити песимізм, та пустоту від марнотратства. Роман має сумний кінець, який закінчується смертю головного героя – Гетсбі. Герої роману показують читачеві те, що за усією пишністю вечірок та грошей може ховатися велика трагедія та печаль. [51]

У мовленні Гетсбі дуже часто можна почути слово «друзе» це стало його словом-маркером, з яким асоціюється лише Гетсбі. Для читача почути слово «друзе» у романі, означає, що це фраза Гетсбі, але ще можна сказати, що для самого Гетсбі це ніби слово паразит. На мою думку, це могло стати словом паразитом тому що часом навіть сам Гетсбі кажучи це слово, не усвідомлював що він сказав. Тобто це слово настільки в'їлось в звичайне мовлення Гетсбі, що майже жодної репліки не залишилось без цього слова паразита.

Усі герої роману володіють розмовним стилем мовлення. Тобто, обмінюються інформацією та думками використовуючи звичайний розмовний стиль, який використовується у повсякденності. Але Нік іноді, на мою думку, все ж використовує художній стиль, у тих моментах, коли він розповідає про кожну деталь події яку бачить, або ж тоді. Завдяки художньому стилю, який вміло використовує Нік, читач може зрозуміти усю трагічність життя та смерті Гетсбі. Але у розмовах Нік також використовує розмовний стиль. [67]

Потрібно згадати також про афоризми, які в романі є просто шедевральними. Афоризми з роману стали майже культовими. Більшість читачів, чуючи афоризм з Великого Гетсбі» одразу впізнає його. «І я сподіваюсь, що вона буде дурненькою. Найкраще, що може бути в цьому світі для дівчини – це бути красивою і дурненькою» - це афоризм сказаний Дейзі, ще на початку роману. Цей афоризм став дуже впізнаваним, і тепер усі розуміють його походження. [61] Інший відомий афоризм «Гетсбі вірив у зелений вогник, світло майбутнього щастя, яке рік за роком ставало все менш досяжним» став ніби описом усього роману та власне самого Гетсбі. Афоризм про «зелений вогник» це найперше з чим стикається читач, коли шукає інформацію про роман.

Ще один, останній у книзі афоризм, який був промовленим завдяки Томові це: «Ми плили вперед, борючись з течією, яка безперервно тягла наш човен назад у минуле». Це також афоризм, який ніби підсумовує усе, що трапилось у романі і розповідає про марні надії Гетсбі. «Крізь холодні сутінки ми спішили на зустріч зі смертю» - афоризм, описуючи найнапруженіший момент у романі, який призвів до трагедії. «Ти або мисливиць, або жертва. Або дієш, або втомлено плетешся позаду» - переконливо писав Фіцджеральд у романі, тепер це також один із значущих афоризмів. [61]

І. С. Гнатюк у своїй праці «Афоризм» розповідає про походження афоризмів, про їх важливість, та те, які афоризми існують. Він розповідає, що за походженням афоризми поділяють на народномовні (прислів'я та приказки) та літературно-книжні(авторські висловлювання та крилаті слова). [68] Дослідження феномену «афоризми» почались ще у давній Греції і досі продовжуються вже сучасними науковцями. Тобто, афоризми грають важливе значення при мовленнєвому створенні літературного героя. Завдяки афоризмам, герой книги може «відбити великий слід» в літературі, і

запам'ятатись саме своїми видатними словами та висловами. Якщо письменник сформував афоризм таким чином, що він зачіплює важливі для людини теми, то в такому разі є велика ймовірність, що цей афоризм будуть пам'ятати більше і згадувати теж більше. [43]

У романі рідко можна побачити слова професіоналізми, але все ж декілька можна зустріти. Професіоналізми використовував Том (чоловік Дейзі) та Гетсбі коли розповідали про бізнес. Важливим моментом є опис голосу Дейзі. Як вже раніше згадувалось, Дейзі розмовляє стишеним голосом, і це є дуже важливою деталлю опису Дейзі. Адже завдяки цій особливості мовлення ми можемо багато чого дізнатись про персонажа. Голос Гетсбі, навпаки був завжди переконливим та гучним, в його голосі можна було відчувати впевненість. Якщо порівнювати ці дві мовленнєві характеристики, то перед нами відкриється два різні характери, які є чітко виразні. Голос може багато чого сказати про людину. [64] Тембр та тон голосу може видати настрій та стан індивіда. Звичайно що в книзі ми цього почути не можемо, в такому випадку нам допомагає розповідач історії. В романі «Великий Гетсбі» розповідачем є Нік, і саме завдяки йому ми дізнаємось усі деталі про героїв.

Також, потрібно додати, що читаючи про героїв ми мимоволі уявляємо їх голос в голові, тому це також є важливим для створення правильної картини в голові в читача. Я переконана, що більшість письменників, розуміючи це, намагаються як можна детальніше описувати усе до найменших дрібниць, кажучи: «тремтячим голосом», «голос похитнувся, немов осінній листок», «його терпкий тембр...», «сонним голосом», «сказав він ледь чутно, пробубнівши щось собі під ніс...», усі ці детальні описи голосу дають більш зрозумілу картину про те, що відбувається в момент мовлення. [43]

Текст написаний письменником дійсно має бути чітко сформованим для розуміння, але і у читача також є своєрідне завдання. Це завдання полягає в тому, що читач має зрозуміти та інтерпретувати цей текст правильно, не викривляючи тему та задум літературного твору. Читач має намагатись «вловити» усі посилання, які йдуть від письменника. Читачу потрібно зрозуміти усі риси персонажів, а також те, як вони проявляють свій характер, які слова використовують та загальне враження інших героїв, які були чітко придумані для героїв. У кожному літературному творі може приховуватись якась певна мета автора щось «донести» до читачів. Тому читач повинен зрозуміти головну тему, а також навчитись відділяти головних героїв від другорядних, для того, щоб не розсіювати свою увагу на усіх, фокусуючись лише на головному. Сфокусувавши увагу на головних деталях, для читача буде легше зрозуміти мовленнєву характеристику головних героїв, навіть якщо вона не є чітко виразною. [67]

Насправді для того, щоб читач зрозумів усі деталі мовлення головних та другорядних героїв, у читача має бути розвинене вміння помічати та розрізняти деталі. А також, повинна бути розвинена креативність, для того, щоб мати змогу уявити голоси персонажів в голові. Читаючи про Дейзі що вона говорила дуже тихо, майже шепотом, нахилиючи до співрозмовника читач відразу повинен відтворити цю картину у своїй уяві і може навіть зробити припущення як міг би звучати її шепіт. Кожен читач, звичайно, буде уявляти по-своєму, але у всіх читачів, має бути схожа картина в уявленні. [61]

Фіцджеральд подарував романові «Великий Гетсбі» своє авторське «Я», яке проявляється в ставленні автора до певних фактів. Тобто дивлячись на те, як автор описує ситуації або ж поведінку героїв, можна зрозуміти його ставлення до предметів та ситуацій в реальному житті. Роман дійсно вийшов доволі унікальним, герої неповторними та незабутніми. Такий спосіб

вкладання авторського «Я» в роман, допоміг вкласти оригінальність, тому що я переконана, що стиль написання Фіцджеральда відрізняється від інших письменників. Його манера поєднання трагізму з веселощами, а також те, як вміло письменник описує двадцять роки минулого століття, притаманне лише Фіцджеральду. Як вже було вище сказано, письменник наділив своїх героїв власними рисами, а також власним баченням світу багатих у минулому столітті. Фіцджеральд вмів розрізняти добро від зла, умів бачити правду через призму брехні, і він хотів передати та показати це через свої літературні твори та героїв. Потрібно визнати, що йому таки вдалось це зробити.

3.2 Особливості монологів та діалогів у романі. Говорячи про мову, потрібно зазначити, що існує внутрішня мова героя та зовнішня. Зовнішня супроводжується звуками та слова, які ми можемо почути цю мову, вона використовується як при діалогах, так і монологах. В романі «Великий Гетсбі» зовнішня мова використовується як монолог в тих випадках, коли герой хоче розповісти про щось, або ж донести свою думку тому, з ким розмовляє.

Зовнішню мову, як діалог, читач має можливість побачити у діалогах, які ведуться між двома героями. Також є внутрішня мова героя. Тобто, це мова, яку продумує літературний герой у себе в голові, але не вимовляючи нічого. Така мова буває лише монологом. В романі читач може помітити чимало саме внутрішніх монологів і усі ці монологи належать Ніку. Саме він, завдяки своїм внутрішнім діалогам, розповідає читачеві усі події, які відбуваються в романі.

Монолог – це розмова індивіда самого з собою, зі своїм внутрішнім «я». Слово «монолог» походить від грецької мови, і означає «monos» тобто один та «logos» слово, мова. [32. С. 334] Для того, щоб відтворити правильно

структурований монолог, потрібно мати певні ораторські навички, які людина здобуває під час формування її мовленнєвого портрета. Іншими словами монолог це мовлення наодинці, над яким літературний герой роздумує, або ж яке розповідає для інших. [47, с. 12]

Якщо подивитись на літературні твори, то у більшості можна помітити монологи, які написані по певним правилам. Перше правило полягає в тому, що персонаж, який веде свій монолог, він не очікує ніякої відповіді і не розраховує на критику чи доповнення зі сторони інших людей. Друге правило в тому, що коли персонаж розповідає свій зовнішній монолог (тобто розмислює в голос), в такому випадку він направляє своє мовлення до певної людини, або це може бути ціла група людей. Іноді є випадки коли персонаж розповідає свій монолог, який присвячує усьому світу. Третє правило, полягає в тому, що насправді монолог це не спосіб комунікації з іншими індивідами. Монолог більш підходить до слова «самовираження». Перед героєм, який веде монолог, не має мети комунікувати з іншими, його мета це щоб інші почули його думки через його монолог. [4, с. 21]

Прикладом є монолог Дейзі коли вона розповідає про момент народження своєї донечки, та те як їй пощастить, якщо її дитина була «дурненькою» у цьому світі (цей монолог був представленим уже вище у цій роботі).[61] В цьому монолозі Дейзі розповідаючи Ніку свою історію та думки, не очікувала його слів та висловлювань у відповідь. В той момент було зрозуміло, що Дейзі хотіла, щоб її вислухали. Це і є одне з правил монологів.

Потрібно також сказати, що для того, щоб письменник створив монолог йому потрібно прикласти чимало зусиль. Тому що, при створенні діалогу, можна використовувати короткі фрази, герої можуть перебивати один одного, мовлення героя може бути не зв'язне або ж не до кінця зрозуміле. При

створенні письменником монологу є певні правила написання, а також мовлення героя і його монолог має бути чітким, усі слова мають бути пов'язані між собою. Для того, щоб монолог вийшов гарним та правильним, весь текст має бути цілісним. В багатьох літературних творах можна помітити, що монолог часто буває дуже напруженим, або ж виказаних на емоціях персонажа. Темі монологів можуть бути дуже різними, починаючи від особистих проблем і закінчуючи політичними. Дуже часто монолог також використовується в науці та при навчанні. Наприклад, при доповіді своєї роботи доповідач веде науковий монолог про свої дослідження. [31]

С.М. Винар, викладач у Дрогобицькому державному університеті, досліджував види монологічного мовлення та їх комунікативний аспект. У своїй роботі викладач досліджував та аналізував комунікативну значність монологічного мовлення. Він виділяв види комунікації за допомогою монологу, а також проводив дослідження на основі інших робіт науковців. Також потрібно згадати про французького письменника Дені Дідро, який проводив аналіз монологічного мовлення. Письменник переконував, що монолог в літературі це ніби момент відпочинку, на якому читач може перепочити та розслабитись. Також в роздумах письменника можна побачити, що він був переконаний, що для створення монологу письменнику не потрібно робити багато зусиль. Я вважаю, що при монологу є чимало речей, які повинні бути чітко продуманими письменником в голові, а потім відтворені ним на папері. Також, потрібно додати, що чеський літературознавець Ян Мукаржовський був переконаний, що під час монологу читач виступає у ролі пасивного мовця, в той час, як сам літературний герой є активним учасником цього спілкування. На мою думку, літературознавець мав рацію, адже читача також можна назвати дійовим героєм, лише пасивним, який знаходиться по ту сторону книги. [66]

Монологи можуть бути як спланованими, так і спонтанними. Найчастіше монологи будуть спонтанними у розмові між друзями та знайомими, тобто в просто в житті. Спланувати монолог є дуже важливою частиною завдання якщо це якась наукова праця, або ж доповідь. Навіть відомі люди, перед виходом на сцену, готують завчасно монологи, які допоможуть їм йти чітко за планом та зробити промову красивою і чіткою.

Монолог також можна поділити на три категорії : розповідь, опис та міркування. При розповіді індивід розповідає про певні події, а також про ряд подій в тому порядку в якому вони розвивались. В розповіді події мають бути пов'язані між собою. Також, зазвичай використовується багато дієслів.[19, с.35] Наприклад, момент монологу розповіді можна побачити в той момент коли Гетсбі розповідає Ніку про трагічний момент вбивства, яке вчинила Дейзі в кінці роману: «...просто розумієш, коли ми повертались з міста, вона була дуже сильно знервована і вона вважала, що для неї краще буде сісти за руль, щоб «випустити пар». Але це трапилось так несподівано, та жінка просто вибігла перед машиною, вона ніби хотіла щось сказати...». Гетсбі розповідав про ситуацію безперервно, ведучи цілу лінію подій які трапилися у ту мить: «ми виїхали», «Дейзі була знервована», «жінка вибігла», «сталася аварія». [61] Також, можна помітити, що герой використовує багато дієслів: «повертались», «виїхали», «вибігла», «сказати» та інші.

Монолог опис використовується для того, щоб описати якийсь предмет, людину, місцевість та навіть погоду. [19, с. 37] При описі чогось людина перераховує певні головні ознаки предмета, або ж якості людини, у тому випадку якщо мова йде про людину. Переважно описують саме головні деталі, за якими цей предмет або ж людина будуть відрізнятись серед інших.

Зазвичай описовий монолог використовується без емоцій та висловлення власного ставлення, лише факти. Тобто розповідач описує ситуацію, такою, якою він її побачив або ж запам'ятав. Наприклад, момент коли подруга Дейзі згадує ранок весілля головної героїні: «Я зайшла в кімнату за пів години до весільних частувань і побачила як вона лежала на ліжку така ж красива, як ніч Червня, і така ж п'яна як мавпочка. В її руках була пляшка вина і лист». [61] Ми бачимо монолог опис події, яка відбулась в минулому. При описі подруга Дейзі використовувала послідовність дій та опис усіх явних предметів. Також, було використане порівняння «п'яна як мавпочка». Завдяки тому що опис був детальним, читач може зрозуміти та уявити усю картину, яка відбувалась в той момент, а також уявити стан самої Дейзі.

Монолог міркування використовується тоді, коли герой роздумає над якоюсь темою або власним життям. Чимало таких монологів можна зустріти в літературі, але найбільше все ж пов'язані саме з життям головних героїв. [46] При монологіх роздумах завжди є одна провідна тема, яку використовує персонаж. Завдяки таким монологам читач має можливість «заглянути» в середину думок героя, зрозуміти його хвилювання, сумніви та зрозуміти причини певних дій героя. У монологі роздумі можуть бути декілька тем, але одна тема буде провідною. У деяких випадках, думки або судження героя можуть бути не вірними, але зазвичай усі роздуми героя приводять його до одного правильного висновку. [42]

Монолог є дуже важливим як для головних героїв, так і для читача. Монолог допомагає «розкрити» літературного героя, відчувати його переживання, зрозуміти певні вчинки та думки. Для читача це можливість побачити усю картину очима персонажа, тому що не завжди можна зрозуміти

героя цілком не відчувши при цьому його душу та не дізнавшись більше про його думки.

Діалог це ще одна важлива частина спілкування, в якій залучені двоє людей. Діалог може бути як письмовий, так і усний. Він не має ніяких конкретних обмежень, та є доволі важким матеріалом для письменників. Діалог має бути продуманим та структурованим. Усі питання та відповіді героїв мають відповідати одне одному. Слово «діалог» має грецьке походження від слова «dialogos», тобто розмова. Для того, щоб створити діалог, людина має володіти певними навичками спілкування, розуміти мову свого співрозмовника, а також розуміти його мовлення. [32]

В діалозі є дві основні функції, які він виконує. Перша це зробити мовлення більш різнобарвним та цікавим, постійно змінюючи фокус читача з одного персонажа на іншого. Друга функція полягає в тому, що завдяки діалогам можна дізнатись справжню мову героїв, яку вони використовують в житті. В діалозі розкривається чимало аспектів мовлення героя. Саме завдяки діалогам можна зрозуміти чи має персонаж слова-паразити, дефекти мови, або щось що ще виділятиме його від інших героїв. Зазвичай діалоги формуються спонтанно і не можуть бути чітко продуманими, вони завжди залежать від ситуації. При формуванні мовлення кожного індивіда діалоги відіграють важливу роль, вони допомагають швидше сформувати мовлення та зрозуміти його особливості. [54]

В літературі діалоги можуть мати неоднозначний характер. З однією сторони, кожен діалог у романі є добре продуманим задумом автора, кожне слово та мовлення було спеціально підібране для кожного з героїв письменником. З іншої сторони усі діалоги мають мати за основу живу мову. Письменники не завжди використовують усі слова з живої мови, іноді автор може придумати специфічне слово для літературного героя, яке буде

відрізняти його від інших, при цьому у житті таке слово можуть взагалі не використовувати. Часто письменники створюють свої авторські, нові для людей, слова для того, щоб краще схарактеризувати героя і надати його мовленню особливості. Потрібно також сказати, що майже усі літературні твори не можуть існувати без діалогів, і дуже часто діалоги займають більшу частину книги. [61]

Діалоги дуже часто переплітаються з монологам. Можна навіть сказати, що ці два поняття не розлучні, і обов'язково повинні бути разом. Поняття «монолог» та «діалог» дуже часто порівнюються та досліджуються. Таке поняття як «діалог» досліджували М.М. Бахтін, Б.С. Біблер, М. Бубер та навіть Сократ з Платоном. Вони переконували у важливості діалогу в формуванні не лише особистості, але й суспільства. Сократ вважав, що діалог це один із методів пошуку істини. Як приклад Сократ розповідав про вчителя та учня. Згідно Сократових думок, завдяки своєму вчителі, та діалогу з ним, учень матиме змогу відкрити у собі щось прекрасне, а також досягнути висот. [59] Філософ також підкреслює, що усі наші знання, які допомагають нам у пошуку істини, можуть бути розритими лише за допомогою діалогу. [50] У двадцятому столітті філософ М. Бубер у своїй роботі розповідав про те, що у діалозі є «Я-Ти» система. Філософ був переконаний, що під час діалогу двох людей у них виникає невидимий зв'язок, який породжує новий, інший від попередніх, духовний зміст. [48]

В романі «Великий Гетсбі» майже половина книги наповнена діалогами. Потрібно сказати, що усі діалоги в романі є важливими та несуть важливу інформацію для читача. Фіцджеральд намагався зробити діалоги героїв непередбаченими, використовуючи різноманітну лексику, та мовлення притаманне лише героям письменника.

Під час довгих діалогів часом можна заплутатись хто і що каже, тому Фіцджеральд «подарував» Гетсбі слово-паразит «друзе» завдяки якому можна зрозуміти, що це говорить Гетсбі. Дуже часто діалоги перебивають монологи Ніка, які він продумує у себе в голові. Завдяки його внутрішнім монологам читач дізнається наскільки напруженими є обставини, хто як виглядає, а також рівень тривоги у кожного з героїв.

Порівнюючи монологи та діалоги у романі можна зробити висновок, що переважна більшість монологів має велике значення для розуміння мовлення персонажів. Монологи становлять приблизно половину усього роману і завдяки саме монологам відбувається розкриття самих героїв роману. Монологи переважно відбуваються через призму бачення Ніка, одного з головних героїв та розповідача роману. Завдяки монологічним описам усього, що відбувається, як вже згадувалось раніше, читач і має змогу дізнатись про більшість подій як у теперішньому часі, так і в минулому.

При монологічному описі подій, Нік використовував також чимало різноманітної лексики та стилістичних фігур, які допомагають при визначенні мовленнєво портретної характеристики його та інших головних героїв. Тому, можна зробити висновок, що найбільшу частину важливої інформації та різноманітного мовлення можна побачити та проаналізувати саме у Ніка. Щодо діалогів, то найбільше діалогів використовували такі персонажі як Нік та Гетсбі. У персонажа Дейзі було найменше як монологів так і діалогів. Також потрібно додати, що більшість реплік Дейзі можна побачити лише на початку роману, а персонажі Нік та Гетсбі мають чимало діалогів до самого кінця роману.

Судячи з кількості монологів та діалогів у Ніка, можна сказати, що саме він, а не Гетсбі, є найголовнішим персонажем роману. Проте, так як історія

розповідає саме про життя та переживання Гетсбі, то роман було названо на його честь. Нік у романі все ж відіграє роль розповідача, а інколи і просто глядача усього, що відбувається. Можна зробити висновок, що монологи та діалоги у романі «Великий Гетсбі» відіграють надважливу роль у багатьох аспектах. Але, найголовніше це те, що без такої кількості монологічних роздумів, роман не вийшов би настільки чуттєвим для читачів та їхнього сприйняття усіх подій.

ВИСНОВКИ

Роман «Великий Гетсбі» є неймовірно цікавим матеріалом для аналізування та дослідження. Цей роман містить чимало мовленнєвої характеристики головних героїв, яку можна багато досліджувати і кожного разу знаходити нові «підтексти», приховані автором, Френсісом Скоттом Фіцджеральдом.

Двадцяті роки двадцятого століття стали родючими для багатьох відомих письменників. Роки розкутості та джазу, віри в американську ідеальну мрію та вседозволеність. Чимало письменників змогли розквітнути та прославитись в двадцяті роки і одним з них був Ф. С. Фіцджеральд. Це був письменник, який мав власний художній стиль та власні думки які могла не збігатись з більшістю. Період джазу та захмарної американської мрії мав великий вплив як на самого письменника, так і на його літературні творіння. Письменник бачив світ по своєму і він не соромився відрізнятись від соціуму. Говорив на теми, про які не прийнято було говорити серед сучасників, але все ж вірив у силу правди.

В романі «Великий Гетсбі» можна знайти чимало «відсилок» до провідних тем того століття, які відображаються у мовленні персонажів та їхнього способу життя. Проаналізувавши лексику, стилістичні фігури та мовлення персонажів можна сказати напевне, що письменник дуже трепетно підійшов до опису мови героїв, адже кожного з персонажів відрізняє зовсім інша мовленнєво-портретна характеристика. З'ясувавши що таке мовленнєво портретна характеристика, а також такі поняття, як «мовний портрет» та

«мовна особистість» можна зробити висновок, що у романі достатньо легко проаналізувати ці поняття на прикладі головних персонажів.

Слід зауважити, що письменник зміг підібрати до кожного з героїв особливу лексику для того, щоб читач мав змогу легко відрізнити персонажів цього роману від інших персонажів інших книг. Тобто, у кожного з персонажів були слова, які були притаманні лише певному герою. За допомогою цих слів можна було легко відрізнити одного персонажа від іншого.

Проаналізувавши стиль письма Фіцджеральда, можна побачити, що у письменника був особливий, власний, стиль. Цей стиль вирізнявся тим, що Фіцджеральд умів передавати власні переживання та життєвий досвід через літературних персонажів. Саме тому роман письменника «наповнений» непідробними, ніби справжніми, емоціями його героїв, завдяки яким читач може відчувати атмосферу роману.

В магістерській роботі було виокремлено головних героїв роману та проаналізовано мовленнєву характеристику кожного з них. Усього у романі є три головних персонажа, які є типовим відображенням часу в якому жив та писав Фіцджеральд. Також було досліджено важливість монологів та діалогів у романі. Було з'ясовано, що монологи є вкрай важливими для розуміння усіх подій у романі, а також багатьох аспектів мовлення персонажів.

Також, проаналізувавши головні засоби мови, які використовують головні герої можна зробити висновок, що їхнє мовлення є доволі різностороннім та має чимало різних конструкцій та стилістичних фігур, такі як: персоніфікація, гіпербола, афоризми, порівняння, оксиморон, метафори та слова-паразити. Останнє, до речі, найбільше любив використовувати Гетсбі. На противагу йому, Нік за увесь роман, найбільше використовував афоризми, які тепер у всіх читачів асоціюються тільки з романом «Великий Гетсбі. Цікавим фактом про афоризми є те, що тепер вони стали культовими серед

літературознавців. Більшість афоризмів мають неймовірно велике значення для читачів, а також їх ставлять прикладом при дослідженні літератури та мовлення. Також, проводячи порівняння таких понять як «мова» та «мовлення» було досліджено їхні відмінні та спільні риси. При цьому, було з'ясовано, що навіть при великій схожості цих двох розумінь, все ж ці поняття мають багато суттєвих відмінностей. Можна сказати, що головну увагу було приділено все ж більше мовленню головних героїв.

Проводячи дослідження я мала змогу зрозуміти значимість правильно підбраного мовлення у героїв. Адже, за допомогою мовлення, та засобів створення мовленнєвої характеристики, можна дізнатись про характер, стиль життя, причини поведінки та навіть історію персонажів. Було досліджено, що мовленнєва характеристика може розрити усе для читача про персонажа, до найменших деталей розповісти про літературного героя.

Аналізуючи дослідження інших літературознавців, філософів та критиків щодо роману та творчості Фіцджеральда, я помітила, що більшість оцінили старання письменника та прорив, який він зробив у літературі того часу. Багато літературознавців, такі як А.І. Ревякін, досліджували життя та творчість письменника та захоплювалися його стилем та креативністю. Було проаналізовано, що стиль мовлення у якому писав Фіцджеральд є важливим при вивченні мовленнєвих аспектів в літературі. Тому, можна зробити висновок, що значимість магістерської роботи полягає у тому, що ці дані можна використовувати при поглибленому вивченню засобів для створення мовлення головних персонажів. А також при вивченні стилю письменника, який і «наділив» усіх своїх літературних героїв особливими мовними характеристиками.

Як висновок можу сказати, що письменник умів зацікавити читача несподіваними розгадками на важливі питання, життям героїв, цікаво

підібраним мовленням та сюжетними лініями, які могли несподівано змінюватись. Фіцджеральд вмів створювати не просто героїв роману, він створював легенд літератури. Пройшло вже сто років з дня створення роману «Великий Гетсбі», а роман і досі захоплює все більшу і більшу кількість читачів. До того ж, роман і досі залишається актуальним, хоча й повністю передає усю атмосферу Америки саме двадцятого століття.

Фіцджеральд був не лише письменником, він був генієм свого часу і, на мою думку, його романи лише доводять те, яким недооціненим він був у своєму часі. Його стиль та те як він обережно підбирав до кожного з героїв його особливий мовленнєвий портрет каже про нього як про тонку натуру, яка вміє до деталей продумувати мовленнєвий образ персонажів. А також, це вказує на те, наскільки професійно письменник підійшов до своєї роботи.

Я переконана, що дослідження мови та мовлення, а також засобів мовлення при створенні персонажів у романі «Великий Гетсбі» досі залишається актуальною темою, тому що, попри численні дослідження творчості письменника, є чимало деталей, які ще повинні бути дослідженими у майбутньому. Адже, як вже згадувалось раніше, Фіцджеральд був літературним генієм і я впевнена, що його творчість ще не раз буде досліджуватися і аналізуватися серед літературознавців та дослідників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- 1) Богин Г. І. Дослідження мовного мислення в психолінгвістиці. М: Наука, 1985. С. 32.
- 2) Борисова, Е.Б. Художественный образ в британской литературе XX века: типология, лингвопоэтика, перевод: монография. – Самара: ПГСГА, 2010. – 356 с.1
- 3) Бубер М. Проблема человека. Перспективы / М. Бубер // Лабиринты одиночества: сб. науч. тр. – М.: Прогресс, 1989. – С. 88-97.
- 4) Валгина, Н. С. Теория текста. М: Логос, 2003. – 173 с.
- 5) Вискушенко С. А. Фахова мова як об'єкт лінгвістичного дослідження, 2015
- 6) Гнатюк І. С. Афоризм // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Афоризм>

- 7) Дидро Д. Собрание сочинений: В 10 т. – Т. 5.: Театр и драматургия. – М.: Академия, 1936. – 656 с.
- 8) Дудар О. Лінгвостилістичні особливості портретизації персонажа (на матеріалі роману Теодора Драйзера «Оплот») / О. Дудар // Мандрівець. – 2013.
- 9) Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. – М.: Наука, 1987. – 216 с.
- 10) Кожевникова Н.А. О типах повествования в советской прозе – М:Наука, 1971 – с.97
- 11) Крылова, А.И. Лингвистические особенности монологического высказывания в драме. 1999. – 30 с.
- 12) Крысин Л. П. Гипербола в разговорной речи / Л. П. Крысин // Русское слово, свое и чужое: Исследования по современному русскому языку и социолингвистике. – М., 2004. – С. 244 – 261.
- 13) Клюев. Е. В. Речевая коммуникация – М: РИПОЛ КЛАССИК, 2002. – 315 с.
- 14) Лингвистический энциклопедический словарь. отв.ред. В.Н.Ярцева – М. Советская Энциклопедия, 1990 -720 с.
- 15) Петровский В.А. Воспитатели и дети: источники роста / В.А. Петровский. –М.: Аспект-Пресс, 1994. – 152 с.
- 16) Приходько О. Ю. Література як оксиморон / О.Ю. Приходько // Слово і час. – 2011. – №7. – С. 109–113. – Рец. на кн. : Оксиморон: Літературознавчі статті, дослідження, есеї / В. Моренець. – К. : Аграр Медіа Груп, 2010. – 528 с.
- 17) Сарказм : [философский энциклопедический словарь] [Электронный ресурс] // [ред.-сост. Е. Ф. Губский и др.]. – Режим доступа: <http://www.term.ru/dictionary/184/word/sarkazm>.

- 18) Семчинський С. В. Загальне мовознавство. Видання друге, переоброблене і доповнене. — К.: АТ «ОКО», 1996. — 416с.
- 19) Солганик Г.Я Стилистика текста. 2000. — 256 с.
- 20) Соссюр Ф. де. Курс общей лингвистики / [пер. А. М. Сухотина; под. ред. и с примеч. Р. И. Шор; введ. ст. Д. Н. Введенского] / Ф. де Соссюр. — М: Соцэкгиз, 1933. — 387 с.
- 21) Тер-Минасова С. Г. Мова і міжкультурна комунікація. М: Слово, 2000. С. 8.
- 22) Толстых В.И. Сократ и мы / В.И. Толстых. — М., 1981. — 140 с.
- 23) ФІЛОЛОГІЧНІ СТУДІЇ. — Вип.12. © В. М. Махінов, 2015. -282-значення [7, с. 121].
- 24) Фролова Т.И. Философський словарь М: Изд-во политической литературы, 1981. — 445 с.
- 25) Хартунг В. Ю. Речевая характеристика персонажа на различных уровнях текста как средство интерпретации художественного образа. (на материале произведений Р. Даля). Филологический аспект. 2019. №2. С. 31-33.
- 26) Semino, Elena. —A cognitive stylistic approach to mind style in narrative fiction. In Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis, ed. E. Semino and J. Culpeper. Philadelphia: John Benjamins, 2002. 95–122 p.

Електронні джерела:

- 27) <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1164&page=4>
- 28) <https://www.shmoop.com/study-guides/literature/great-gatsby/daisy-buchanan>

- 29) <https://www.shmoop.com/study-guides/literature/great-gatsby/jay-gatsby>
- 30) <https://ukr.media/psihologiya/380795/>
- 31) <https://literaguru.ru/analiz-proizvedeniya-velikij-getsbi-frensis-skott-fitsdzherald/>
- 32) <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-57270489>
- 33) <https://eventukraine.com/success/psihologiya-groshej-navchitsya-misliti-yak-bagata-ljudina/>
- 34) <https://www.greelane.com/ru/%d0%b3%d1%83%d0%bc%d0%b0%d0%bd%d0%b8%d1%82%d0%b0%d1%80%d0%bd%d1%8b%d0%b5-%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%b8/%d0%bb%d0%b8%d1%82%d0%b5%d1%80%d0%b0/d1%82%d1%83%d1%80%d0%b0/the-great-gatsby-characters-4579831/>
- 35) <https://blog.bookstellyouwhy.com/three-writers-who-knew-what-was-so-great-about-gatsby>
- 36) <https://md-eksperiment.org/post/20180509-pro-leksiku-romanu-velikij-getsbi>
- 37) https://studopedia.su/5_5107_osnovni-elementi-movi.html
- 38) <http://jur-academy.kharkov.ua/news/8703/>
- 39) [_Speech_Behavior_of_a_Fiction_Text_Hero_as_a_Translation_Challenge](#)
- 40) ua-referat.com/Типологія_і_портретування_мовних_особистостей
- 41) <https://www.sworld.com.ua/simpoz2/114.pdf>
- 42) ua-referat.com/Особливості_творчості_Френсіса_Скотта_Фіцджеральда
- 43) <https://www.ukrlib.com.ua/bio-zl/printit.php?tid=5209>
- 44) <https://dovidka.biz.ua/frensis-skott-fitsdzherald-biografiya/>

- 45) <https://www.shmoop.com/study-guides/literature/great-gatsby/characters>
- 46) https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/Kalmykova_Psykholohiia-movlennia-i-psykholinhvistyka.pdf
- 47) <https://ukrlit.net/article/1020.html>
- 48) http://4ua.co.ua/literature/ya3bd68a5c43a88421206d36_0.html
- 49) <https://core.ac.uk/download/pdf/268531119.pdf>
- 50) <https://studfile.net/preview/5470201/page:6/>
- 51) <https://dovidka.biz.ua/riznitsya-mizh-movoyu-i-movlennyam>
- 52) <https://studfile.net/preview/5111259/page:3/>
- 53) <https://studfile.net/preview/5111259/page:3/>
- 54) <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/286>
- 55) <https://ocnt.com.ua/movna-harakterystyka-personazhu/>
- 56) <https://ocnt.com.ua/movna-harakterystyka-personazhu/>
- 57) <http://fitzgerald.narod.ru/critics-rus/mendelson-vtoroe.html>
- 58) http://phd.znu.edu.ua/page/dis/02_2017/Anastasieva_dis.pdf
- 59) <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/909913.pdf>
- 60) <https://eco-farma.ru/uk/leksicheskie-stilisticheskie-sredstva-stilisticheskie.html>
- 61) <https://ukrlit.net/item/1650.html>
- 62) ru.essays.club/Гуманитарные-науки/Иностранные-языки/Переклад-метафори-персоніфікаці-212787.html
- 63) <http://american-lit.niv.ru/american-lit/gorbunov-romany-ficdzheralda/velikij-getsbi.htm>
- 64) <https://zdorovi.agency/tone-of-voice-how-to-choose>
- 65) https://stud.com.ua/90297/kulturologiya/ponyattya_movnoyi_osobistosti

66) file:///C:/Users/user/Downloads/yazykovaya_lichnost.pdf

67)

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/321/1/%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%90%20%D0%9E%D0%A1%D0%9E%D0%91%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC%20%D0%92%20%D0%86%D0%9D%D0%A8%D0%9E%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%9E%D0%9C%D0%A3%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%86.pdf>

68)

file:///C:/Users/user/Downloads/1921-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-3421-1-10-20190423.pdf